

บทที่ ๑

บทนำ

ความทั่วไป

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าสังคมในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีทางด้านต่าง ๆ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปสถานภาพและบทบาทของสมาชิกในสังคมก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะสถานภาพและบทบาทของสตรีในหลายสังคมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สตรีมีบทบาทมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สตรีมีความต้องการที่จะทำงานนอกบ้านมากขึ้น แทนที่จะทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว เหมือนดังในสังคมสมัยก่อน สตรีในสังคมไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ สตรีไทยจำนวนมากเข้าไปมีบทบาทในการศึกษา เศรษฐกิจ การอาชีพ สังคมและการเมืองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สตรีได้เข้าร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มในรูปสมาคม หรือชมรมต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันทำกิจกรรมและมีวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างอื่น ๆ เพื่อร่วมมือกันทำกิจกรรมและมีวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างอื่น ๆ มากมาย การรวมกลุ่มของสตรีในรูปสมาคมหรือกลุ่มนี้ย่อมทำให้เห็นว่าสตรีในสังคมไทยมีความต้องการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของตน ทั้งภายในครอบครัวและที่เกี่ยวข้องกับสังคม นอกเหนือไปจากจะทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว

เมื่อคำนึงถึงความสำคัญแห่งสถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย และความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยที่มีมากขึ้นในปัจจุบันก็น่าจะศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทยทางประวัติศาสตร์ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพและบทบาทของสตรีตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาสถานภาพของสตรีตามกฎหมายครอบครัวและตามกฎหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ก็น่าจะศึกษาถึงการที่สตรีได้เข้าไปมีบทบาทในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคมหรือชมรมต่าง ๆ ว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงออกอย่างไรบ้าง กลุ่มหรือสมาคมเหล่านี้ได้ทำกิจกรรมอะไรไว้บ้างที่แสดงให้เห็นว่าสตรีมีความต้องการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพและบทบาทของตนเองอย่างไร ตลอดจนศึกษาทัศนคติที่ของสตรีในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกลุ่มหรือสมาคมสตรีต่าง ๆ รวมทั้งสตรีอื่น ๆ ที่เข้าร่วมกลุ่มในกลุ่มหรือ

สมาคมสตรีเหล่านั้น ว่าจะมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวและในสังคมอย่างไรทั้งในรูปกฎหมายและในทางปฏิบัติ

เอกสารการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพและบทบาทของสตรีที่เป็นอยู่ในครอบครัวและที่เป็นอยู่ในสังคมทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัตินั้นมีผู้ศึกษาไว้มากพอที่จะสรุปออกมาได้เพื่อชี้ให้เห็นว่าวิถีชีวิตของสตรีในหลายสังคมทั่วโลกทั้งในอดีตและในปัจจุบันตามหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัว

(๑) สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวโดยทั่วไป

สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวเกือบทุกสังคมในสมัยโบราณมีสถานภาพและบทบาทคล้ายกัน กล่าวคือสตรีมักจะมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ชายในครอบครัว ครอบครัวยุโรปต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย เช่น ครอบครัวจีนก่อนการปฏิวัติ ครอบครัวญี่ปุ่น และครอบครัวเวียดนาม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื้อ ครอบครัวจะยกย่องเพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว บุตรหญิงจะมีสถานภาพต่ำกว่าบุตรชาย บุตรหญิงไม่มีสิทธิสืบแซ่สกุลจากบิดามารดาของตน และไม่มีสิทธิสืบมรดกของแซ่สกุลเดิม เมื่อแต่งงานแล้วต้องไปอยู่ในครอบครัวของสกุลของสามีของตน ไปอยู่ในอำนาจของสามีและครอบครัวของสามี หญิงมีสามีจะมีสถานภาพดีขึ้นเมื่อมีบุตรชายสืบสกุลและบุตรชายนั้นแต่งงานแล้ว หญิงที่มีบุตรชายจะได้รับการยกย่อง สถานภาพของหญิงจีนขึ้นอยู่กับว่ามีบุตรชายไว้สืบสกุลและบุตรชายแต่งงานแล้วนำบุตรสะใภ้เข้ามาไว้ในครอบครัว¹ บุตรชายในครอบครัวญี่ปุ่นจะต้องทำหน้าที่ปฏิบัติตามพิธีการ เช่น ไหว้บรรพบุรุษมิให้ขาดสายลงได้ตามพิธีถือแซ่ตามวัฒนธรรมจีนซึ่งทายาทเพศชายเท่านั้นจะทำหน้าที่นี้ได้ ส่วนบุตรสาวแต่งงานแล้วต้องไปถือแซ่คนอื่นและไปนับถือผีเรือนแห่งสามีตน ในลัทธิความเชื่อเช่นนี้หัวหน้าครอบครัวผู้ชายจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญสูงสุด และมีอำนาจสูงสุดในครอบครัว เป็นผู้ซึ่งบุคคลในครอบครัวจะต้องเคารพด้วยความภักดี ภรรยาต้องเคารพเชื่อฟังสามียิ่งกว่าผู้ใดทั้งหมด ลูกสะใภ้ในครอบครัวญี่ปุ่นไม่ได้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวงศ์ญาติญาติมีฐานะเท่าบุตรบุตรธรรมคนหนึ่ง เลี้ยงไว้

¹Robert W. O'Brien, Reading in General Sociology (U.S.A. Houthton Miffling Company 1964.) pp.76-77.

สำหรับออกลูกผู้ชายมาสืบทอดแซ่เท่านั้น เมื่อครอบครัวของสามีไม่ชอบใจขึ้นมาจะไล่เสียเมื่อไรก็ได้ สถานภาพและบทบาทของสตรีสังคมจีนและญี่ปุ่นแตกต่างกันในข้อสำคัญที่ว่า ผู้หญิงญี่ปุ่นถูกครอบคลุมนโดยเพศชายมากกว่าผู้หญิงในครอบครัวจีน ครอบครัวญี่ปุ่นก็มักไม่ให้ผู้หญิงหมายเป็นหัวหน้าครอบครัว สังคมจีนผู้หญิงที่มีบุตรชายได้รับการยกย่องมากกว่าหญิงในครอบครัวสังคมนญี่ปุ่นที่อยู่ในสถานภาพเหมือนกัน ครอบครัวเวียดนามสตรีเวียดนามมีชีวิตขึ้นอยู่กับเพศชายทุกอย่าง เช่น เมื่อยังสาวต้องอยู่ในอำนาจของบิดา เมื่อออกรับแล้วต้องอยู่ในอำนาจของสามี เมื่อสามีสิ้นชีวิตไปทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องปฏิบัติตามความเห็นของบุตรชาย การสมรสของบุตรสาวบิดาในอำนาจในการหาคู่ครองให้ สามีจะมีภรรยาที่คนหรือจะคบขลุ่สาวกับใครก็ได้ แต่สำหรับสตรีแล้วต้องถึงคอขาดทีเดียว

สังคมจีนบนดินแดนคืนใหญ่หรือที่เรียกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น สถานภาพและบทบาทของหญิงในครอบครัว เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก หญิงมีสถานภาพและบทบาทเท่าเทียมกับเพศชายทั้งในครอบครัวและในการทำงานนอกบ้าน ส่วนชายในฐานะที่เป็นสามีก็ต้องช่วยหญิงภรรยาทำงานบ้าน เลี้ยงบุตร และทำอาหาร อย่างไรก็ตามแม้ว่าชายจะช่วยหญิงทำงานในบ้านก็ตาม หญิงก็ยังคงทำงานหนักอยู่ตนเอง คือนอกจากทำงานตลอดช่วงเวลากลางวันนอกบ้านแล้วยังต้องทำงานในบ้านตลอดเวลาเย็นอีกด้วย และระบบคอมมูนยังทำให้การดำเนินชีวิตของสตรีในบ้านเปลี่ยนแปลงไปด้วย ครอบครัวในเขตเมืองจะได้รับบริการจากศูนย์บริการงานบ้าน ศูนย์บริการพยาบาลของคอมมูนทั่วหน้าที่เป็นแม่บ้านและเป็นบ้านของคอมมูน แต่ละศูนย์ให้บริการครอบครัว ๕๐๐ ถึง ๑,๐๐๐ ครอบครัว เช่น ทำความสะอาดบ้าน แจกตลาด เลี้ยงดูผู้สูงอายุ ชักกรีดเสื้อผ้าและงานบ้านจิพาดอื่น ๆ ผู้ทำหน้าที่นี้คือ คณะกรรมกรในเรื่องที่อยู่อาศัย "อาสาสมัคร" ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง สามีและภรรยาในครอบครัวแบบคอมมูนจะมีความ

^๒ ม.ร.ว คึกฤทธิ์ ปราโมช. ฉากญี่ปุ่น (พระนคร, สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, ๒๕๑๕) หน้า ๒๕๓๘.

^๓ O'Brien, op.cit., p 82.

^๔ ทวี เกตุวันดี. การต่อสู้ของสตรีเวียดนามเหนือ ใน ๘ มีนาคม วันสตรีสากล (พระนคร, เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๑๗.) หน้า ๑๕๐.

^๕ ๘ มีนาคม วันสตรีสากล เรื่องเดียวกัน หน้า ๖๕.

เป็นอิสระในทางเศรษฐกิจทุกคนต้องทำงานเท่ากัน ได้รับความจ้างเท่ากัน ทำให้สตรีมีบทบาททางเศรษฐกิจในครอบครัวมากขึ้น^๖

ปัจจุบันครอบครัวในสังคมญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากเกษตรศึกษาและวิจัยของสำนักนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นในปี ๑๙๕๖ ในเรื่องทัศนคติความคิดเห็นในเรื่องระบบครอบครัว ผลการศึกษาปรากฏว่าอัตราส่วนผู้ที่เห็นด้วยกับระบบครอบครัวที่ให้อ่านาจเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิงในครอบครัวกับระบบครอบครัวที่ให้อ่านาจสิทธิขาดฝ่ายเดียว มีควมแตกต่างกันไปตามความแตกต่างในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา คนที่สูงอายุชอบและเห็นด้วยกับระบบครอบครัวที่ให้อ่านาจสิทธิขาดฝ่ายเดียวมากกว่า ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่มัระดับการศึกษาสูงจะเห็นว่าควรให้หญิงและชายให้อ่านาจเท่าเทียมกันในครอบครัวมากกว่า คนในชนบทจะมีอัตราส่วนของผู้ที่เห็นด้วยกับครอบครัวที่ให้อ่านาจในครอบครัวฝ่ายเดียวมากกว่าในเขตเมือง ทัศนคติของคนญี่ปุ่นในเรื่องระบบครอบครัวยังต้องการให้อ่านาจในครอบครัวอยู่ที่รัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายครอบครัวให้สิทธิและหน้าที่แก่หญิงและชายเท่ากันในครอบครัว^(๗)

ครอบครัวในสังคมอินเดียมีความแตกต่างกับครอบครัวในสังคมจีนอยู่บ้าง แม้ว่าระบบครอบครัวอินเดียจะเป็นแบบบิดามีอำนาจในครอบครัว บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว แต่สตรีในฐานะเป็นมารคาก็มีอำนาจมีสถานภาพสูง สถานภาพของสตรีในฐานะเป็นศูนย์กลางของการดำเนินชีวิตในบ้านตามคติที่ว่า "ภรรยาคือบ้าน" คติในเรื่องความเชื่อในเทพเจ้าของพวกอารยัน อินเดียจะนับถือเทพเจ้าและภรรยาของเทพเจ้าคู่กันไปทำให้ฐานะของสตรีในสังคมและในครอบครัวไม่ถูกกดขี่มากนัก เพศหญิงในฐานะเป็นบุตรสาวในคัมภีร์พระเวทย์ได้รับสิทธิและการยกย่องต่าง ๆ มากมายเหมือนกับบุตรชาย ถึงแม้ว่าบุตรหญิงจะได้รับการยกย่องในครอบครัวน้อยกว่าเพศชายในทางปฏิบัติ แต่บุตรสาวก็ได้รับการเลี้ยงดูและความรักจากครอบครัว ในปัจจุบันนี้

⁶ Ai-Li S.Chin. "Mainland China." Women in The Modern World (New York; Free Press., 1967.) pp.427-428.

⁷ Takashi Kovama and Other. "Japan" Women in The Modern World Ibid. pp. 289-299.

ครอบครัวส่วนมากจะให้การศึกษาแก่บุตรสาวมากขึ้น ผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานจะต้องช่วยมารดาทำงานบ้าน ทำงานในสังคมและทำพิธีทางศาสนาตามประเพณี ช่วยครอบครัวเลี้ยงดูน้องสาวและน้องชายที่ยังเล็กอยู่ ถ้าอยู่ในวันการศึกษาที่สาวจะต้องรับผิดชอบในเรื่องการจัดการงานในบ้านและแนะนำในเรื่องการศึกษาแก่น้องที่ยังเล็กอยู่ หญิงที่สมรสแล้วจะต้องเข้าไปปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนในครอบครัวสามี ช่วยมารดาสามีทำงานบ้านและมีสถานภาพไม่ต่ำบุตรสาวของครอบครัวสามี แม้ว่าอาจจะไม่สามารถเข้าร่วมในพิธีกรรมทางศาสนาของครอบครัวสามีก็ตาม หญิงมีสามีในเขตเมืองหรือชนบทจะต้องเคารพเชื่อฟังสามี บิคามารดาของสามี แต่ก็ไม่ต้องรับใช้ทุกคนในครอบครัวของสามีทุกประการ เมื่อมีสถานภาพเป็นมารดาจะต้องเลี้ยงดูอบรมบุตร มีอำนาจในเรื่องการสมรสของบุตร ในปัจจุบันนี้เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวอันเดี่ยก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย กล่าวคือคู่สมรสใหม่จะแยกครอบครัวออกจากครอบครัวของบิคามารดา แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์ความผูกพันในทางจิตใจกับครอบครัวบิคามารดาและยังติดต่อกับครอบครัวใหญ่ของตนเองที่อยู่ในชนบทอีกด้วย ซึ่งทำให้สตรีต้องมึนตราตรึงในการปฏิบัติสิ่งอย่าง คือต้องยอมรับในสถานภาพและบทบาทของสตรีในวัฒนธรรมและประเพณีสมัยก่อนและต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

สังคมพม่าซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียทางศาสนาพุทธ สตรีพม่าในฐานะเป็นภรรยาแม่มีบทบาทและมีสถานภาพสูงในครอบครัว แม้ในรูปแบบของครอบครัวจะเป็นแบบบิคามามีอำนาจ สตรีพม่าควบคุมการเงินและค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีอำนาจเหนือบุตรชายและญาติพี่น้องเพศชายที่มีอายุต่ำกว่า ระบบอาวุโสการเคารพเชื่อฟังผู้สูงอายุมีความสำคัญกว่าความแตกต่างในเรื่องเพศ หญิงหม้ายที่มีบุตรที่แต่งงานแล้วจะต้องไปอยู่กับครอบครัวของบุตรคนใดคนหนึ่งจะอยู่คนเดียวไม่ได้ สตรีพม่าส่วนใหญ่ต้องทำหน้าที่เป็นแม่บ้านทำงานในครัว ทำอาหารให้สามีและและลูก ดูแลบ้านเรือนให้สะอาด

⁸Vatsala Narain. "India" Ibid., pp 21-40.

⁹Mi Mi Kgaing. "Burma and South-East Asia " Ibid., pp. 354-355.

ในครอบครัวของสังคมตะวันตกซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์นั้น วิลเลียม เอฟ เคนเคิล¹⁰ ได้ศึกษาครอบครัวฮีบรูในสมัยโบราณว่าเป็นระบบครอบครัวที่เป็นแบบครอบครัวขยายบิดามีอำนาจในครอบครัว สตรีจะถูกควบคุมตั้งแต่เกิดจนตาย บิดามีอำนาจเหนือบุตรสาว เป็นผู้เลือกคู่ครองให้ บิดามารดาสามารถขายบุตรสาวให้เป็นทาสคนอื่นได้ เมื่อแต่งงานแล้วจะต้องอยู่ในอำนาจของสามี แต่สามีไม่มีสิทธิขายภรรยาของตนเหมือนบิดามารดาของหญิง สตรีที่เป็นหมายหรือหย่าร้างมีอิสระอยู่บ้าง สตรีมีความรับผิดชอบและมีหน้าที่อยู่ในขอบเขตจำกัด สตรีในฐานะเป็นมารดาจะมีสถานภาพและบทบาทสูงกว่าอยู่ในสถานภาพและบทบาทอื่น ๆ ภรรยาจะได้รับการยกย่องให้ยังชีพเคียงคู่กับสามีของตน ครอบครัวโรมันโบราณมีลักษณะครอบครัวเหมือนครอบครัวฮีบรู แต่ผู้ชายในครอบครัวโรมันสามารถมีภรรยาได้เพียงคนเดียว ในขณะที่ผู้ชายครอบครัวฮีบรูสามารถมีภรรยาได้หลายคน สตรีโรมันที่บิดามารดาตายและยังไม่แต่งงานจะต้องอยู่ในความควบคุมของผู้ชายที่กฎหมายแต่งตั้งให้มีอำนาจควบคุมสตรีนั้น เพราะตามกฎหมายโรมันโบราณไม่ว่าสตรีเป็นบุคคลตามกฎหมาย สามีสามารถลงโทษภรรยาได้ถ้าภรรยามีความผิด แต่ภรรยาก็สามารถมีอำนาจจัดการในบ้านเรือนได้ทุกอย่าง ในครอบครัวพวกอาณานิคมซึ่งเป็นครอบครัวในสมัยเริ่มแรกของสังคมอเมริกันในยุคบุกเบิก สตรีในครอบครัวมีฐานะแตกต่างกับสตรีในครอบครัวสมัยฮีบรูและสมัยโรมันอยู่บ้าง สตรีในครอบครัวอาณานิคมยุคบุกเบิกจะต้องเลี้ยงดูบุตรชายและหญิงทำงานบ้าน ต้องร่วมเดินทางไปในที่ต่าง ๆ กับสามีซึ่งต้องย้ายครอบครัวบ่อย ๆ สตรีจึงต้องเข้าร่วมรับผิดชอบในการงานร่วมกับสามี สถานภาพและบทบาทของสตรีในสมัยอาณานิคมจึงมีบทบาทสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับครอบครัวฮีบรูและโรมันโบราณ ทั้งทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ

ครอบครัวอเมริกันในปัจจุบันสตรียังคงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแม่บ้าน แม่บ้านอเมริกันส่วนใหญ่มักทำงานบ้านเพียงอย่างเดียว ร้อยละ ๗๐ ของแม่บ้านอเมริกัน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ คน ทำงานบ้านเพียงอย่างเดียว สตรีอเมริกันส่วนใหญ่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานบ้านเป็นเครื่องทุ่นแรง มีขนาดบ้านเล็กลง จำนวนบุตรน้อยลง ทำให้ลดเวลาในการทำ

¹⁰William F. Kenkel. The Family in Perspective. (U.S.A., Meredith Publishing Company., 1966)

อาหารและทำงานบ้านอื่น แม่บ้านอเมริกันในเขตเมืองใช้เวลามากกว่า ๕๐ ชั่วโมงในแต่ละสัปดาห์ทำงานบ้าน แม่บ้านในเขตชนบทใช้เวลาทำงานบ้านมากกว่าแม่บ้านในเขตเมือง ส่วนมากมักเป็นการใช้เวลาในเรื่องทำอาหารมากกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาทั้งหมดที่ทำงานบ้าน แม่บ้านในเขตเมืองใช้เวลาเพียง ๑ ใน ๓ ในการทำอาหาร ส่วนมากครอบครัวในเขตเมืองมักจะใช้จ่ายในเรื่องกินอาหารนอกบ้านมากกว่าร้อยละ ๑๘ ขณะที่ครอบครัวชนบทใช้จ่ายในเรื่องเดียวกันเพียงร้อยละ ๓ แม่บ้านอเมริกันส่วนใหญ่ใช้เวลาร้อยละ ๒๐ ดูแลครอบครัว ร้อยละ ๑๕ ทำความสะอาดบ้าน ร้อยละ ๑๐ ซื่อของและจัดการบ้านในเรื่องอื่น ๆ โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป โรงเลี้ยงดูเด็ก โรงงานอาหารสำเร็จรูปก็ช่วยลดภาระหน้าที่ที่แม่บ้านอเมริกันลงไปมาก^{๑๑} สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวอเมริกันและในครอบครัวยุโรปซึ่งเป็นครอบครัวตะวันตก เป็นครอบครัวในสังคมอุตสาหกรรมแบบสังคมเมืองมีลักษณะคล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวในอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และประเทศตะวันตกอื่น ๆ กล่าวคือลักษณะครอบครัวจะเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ชายในฐานะเป็นพ่อบ้านจะช่วยภรรยาทำงานบ้าน เพื่อช่วยลดภาระหน้าที่ของแม่บ้าน แม่บ้านจะต้องรับผิดชอบในการใช้จ่ายในครอบครัว สตรีจะมีบทบาทและสถานภาพในครอบครัวสูงขึ้น ยิ่งถ้าสตรีที่มีฐานะและการศึกษาสูง สตรีมีอำนาจแท้จริงในครอบครัว ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และความเจริญทางเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้สตรีในครอบครัวตะวันตกไม่ต้องทำงานบ้านจำเจเหมือนอย่างในสมัยก่อน

(๒) สถานภาพของสตรีในครอบครัวตามกฎหมาย

ครอบครัวของสังคมเอเชียส่วนใหญ่แล้วระบบกฎหมายจำกัดสิทธิสตรีในครอบครัวไว้ หรือถ้าจะให้สิทธิก็ให้สิทธิน้อยมาก แทบจะเรียกว่ากฎหมายไม่ได้ให้สิทธิแก่สตรีไว้ เลยจะให้และกำหนดไว้แค่เพียงหน้าที่ของสตรีในครอบครัวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบกฎหมายเกี่ยวกับครอบครัวในสมัยโบราณ สังคมตะวันออก เช่น ในสังคมอินเดียในสมัยพระเวท สตรีในฐานะเป็นบุตรสาวไม่มีสิทธิในการสืบทอดจากบิดามารดา ตามกฎหมายมनुกำหนดให้ครอบครัวออกค่าใช้จ่ายให้แก่บุตรสาว เฉพาะค่าแต่งงาน แม้จะเป็นบุตรสาวคนเดียวกันก็ไม่มีสิทธิสืบทอดของบิดา

¹¹Margaret G. Benz:"United States"Ibid., pp. 501-503.

มารดาได้ บุตรสาวของเธอจะเป็นผู้สืบมรดกของบิดามารดาของเธอแทน สตรีหม้ายไม่มีสิทธิ
 สืบมรดกของสามีที่ตายแล้ว ภายใต้กฎหมายมุสลิมซึ่งเป็นศาสนาของพลเมืองอินเดียส่วนหนึ่ง
 กฎหมายมุสลิมยินยอมให้ชายมีภรรยาได้หลายคนยิ่งทำให้สถานภาพตามกฎหมายในครอบครัวของ
 สตรีอินเดียต่ำไปอีก นอกจากนี้ระบบวรรณะและระบบครอบครัวขนาดใหญ่ทำให้สตรีมีสิทธิตาม
 กฎหมายน้อยมาก เรียกได้ว่าแทบจะไม่มีเอาเสียเลย เมื่ออังกฤษเข้าครอบครองอินเดียได้มีการ
 การเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายต่าง ๆ มากมาย รัฐสภาอินเดียได้ออกกฎหมายห้ามไม่ให้ชาย
 มีภรรยาได้หลายคน ห้ามเพศชายอายุต่ำกว่า ๑๘ และหญิงอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีแต่งงาน¹² สตรี
 สตรีมีสิทธิสืบมรดกของบิดามารดาได้ตามกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงใหม่ในอินเดีย ตามกฎหมายฮินดู
 และมุสลิมหญิงมีสามีจะต้องมีภูมิลำเนาถือตามสามีขณะที่ยังสมรสกันอยู่ในเขตชุมชนที่นับถือคริสต์
 สตรีอินเดียสามารถมีภูมิลำเนาแยกออกจากสามีได้ตามคำสั่งศาล¹³ สตรีที่เป็นมารดาตามกฎหมาย
 มุสลิมไม่มีสิทธิในการปกครองบุตร บิดาเป็นผู้ปกครองบุตรและทรัพย์สินของบุตร ตามกฎ
 หมายฮินดูเมื่อบิดาตายแล้วบุตรจะอยู่ภายใต้การปกครองของบุคคลที่บิดาแต่งตั้งไว้ในพินัยกรรม
 ถ้าไม่ได้แต่งตั้งใครไว้มารดาจะเป็นผู้ปกครองบุตรและทรัพย์สินของบุตร¹⁴ ในระหว่างสมรส
 สามีมีสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของภรรยาที่เรียกว่า *Stridhana* สตรีหม้ายอินเดีย
 มีสิทธิในทรัพย์สินของสามีที่ตายไปแล้วเท่ากับบุตรชาย ถ้าสตรีหม้ายนั้นแต่งงานใหม่จะไม่มีสิทธิ
 ในทรัพย์สินของสามีที่ตายไป เมื่อสตรีหม้ายนั้นตายไปทรัพย์สินที่ได้จากสามีนั้นจะต้องตกไปอยู่
 ในกรรมสิทธิ์ของทายาทของสามีที่ตายไปแล้ว¹⁵ ตามกฎหมายมุสลิมสตรีหม้ายอินเดียได้รับส่วน
 แบ่งในทรัพย์สินของสามีที่ตายไปครั้งหนึ่ง¹⁶ ตามกฎหมายมุสลิมที่ใช้อยู่ในประเทศอินโดนีเซีย

¹² A. Appadorai. Status of Women in South Asia (INDIA., Orient Longmans., L, td. 1953.) pp. 16-23.

¹³ Commission of the Status of Women! Legal Status of Married Women. (U.N. 1958.) pp. 8-13.

¹⁴ Ibid. pp. 19-27.

¹⁵ Hindu Womens' Rights to Property Act of 1973, Sect. 3.
 Mull, Hindu Law. (10 th. ed, 1964) Sect. 173.

¹⁶ Mulla, Mohammedan Law. Sect. 89 and 286.

ในเรื่องกฎหมายครอบครัวกำหนดให้สามีเป็นผู้ดูแลสตรีที่เป็นภรรยาและลูก สตรีที่สมรสแล้วสามารถมีใจส่วนตัวและสามารถให้ทรัพย์สินส่วนตัวนั้นกับใครก็ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสามี ตามกฎหมายที่ใช้ในอินโดนีเซีย ผู้ชายมีอำนาจมีสถานภาพทางกฎหมายในครอบครัวดีกว่าภรรยา^{๑๗}

สตรีฟิลิปปินส์ที่สมรสแล้วจะต้องถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามสามียกเว้นในกรณี เช่น ศาลสั่งให้หญิงมีสามีมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตนเองไม่ต้องถือกรรมสิทธิ์ตามสามี กรณีที่สามีไปต่างประเทศและสามีนั้นไม่ใช่ข้าราชการไปประจำอยู่ต่างประเทศ^{๑๘} หรือสามีกระทำความผิดกฎหมายต้องรับโทษ บิดาเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองทรัพย์สินของบุตรแต่ผู้เดียว^{๑๙} หญิงมีสามีมีสิทธิในทรัพย์สินร่วมกับสามี แต่ในระหว่างที่สมรสกันอยู่สามีมีสิทธิในการปกครองทรัพย์สินนั้น ในเรื่องทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวแล้วต่างฝ่ายต่างมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวของตน หญิงมีสามีสามารถทำการใดก็ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสามีถ้าการกระทำนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสินส่วนตัว ธุรกิจส่วนตัว หรือเป็นข้อพิพาทระหว่างหญิงมีสามีกับสามี^{๒๐} ตามกฎหมายในพม่าให้สิทธิแก่หญิงมีสามีโดยให้หญิงมีสามีต้องลงนามร่วมกับสามีในการทำธุรกิจ ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา หญิงมีสามีพม่ามีสิทธิในทรัพย์สินก่อนสมรสหรือ Payin อีกฝ่ายหนึ่งจะให้หรือจำหน่ายทรัพย์สินก่อนสมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของสินก่อนสมรสนั้น สินสมรสหรือ Lettet wa ทั้งสามีและภรรยาหาได้ระหว่างสมรสได้เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มา หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาจากการสืบทอดฝ่ายนั้นมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น ๒ ใน ๓ อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ ๑ ใน ๓ ถ้าสินสมรสหรือ Lettetpwa ได้มาร่วมกันในช่วงที่เป็นสามีและภรรยาทั้งสองต้องแบ่งทรัพย์สินชนิดนี้เท่ากันเมื่อหย่าขาดจากกัน ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิในทรัพย์สินในทรัพย์สิน Payin เท่ากัน หลังจากหย่าร้างกันแล้วบิดาจะต้องเลี้ยงดูบุตร

¹⁷ Cora Breede-De Stures. "Indonesia" Op.cit. pp.367-370.

¹⁸ The Civil Code Of The Philippines, Article 110.

¹⁹ Ibid. Articles 511,320.

²⁰ Ibid. Article 113.

ชาย บุตรสาวจะอยู่กับบรรดา การสืบมรดกภรรยาที่มีสิทธิสืบมรดกของสามี ลูกสาวมีสิทธิเท่าเทียมกับบุตรชายในการรับมรดก^{๕๑}

สถานภาพของสตรีในครอบครัวตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีสถานภาพสูงขึ้น กล่าวคือทั้งสามีและภรรยาเป็นเพื่อนคู่ชีวิตซึ่งกันและกัน ทั้งมีความเสมอภาคในสถานภาพในครอบครัว สามีภรรยามีสิทธิโดยเสรีในการเลือกอาชีพ การงาน การทำงานร่วมกัน หรือรวมกิจการในสังคม ทั้งสามีภรรยามีสิทธิโดยเท่าเทียมกันในการเป็นเจ้าของและจัดการทรัพย์สินมรดก ทั้งสามีภรรยามีสิทธิจะใช้นามสกุลฝ่ายชายหรือหญิงเองก็ได้ ทั้งสามีและภรรยามีสิทธิโดยชอบที่จะสืบมรดกของกันและกัน สามีจะไม่ขอฟ้องหย่าในขณะที่ภรรยาตั้งครภ์ โดยฝ่ายชายจะร้องขอการหย่าร้างได้เฉพาะหลังจากฝ่ายหญิงได้กำเนิดบุตรแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี ในกรณีที่ฝ่ายหญิงขอหย่าร้างจะไม่เข้าข่ายข้อยกเว้นนี้ หลังการหย่าร้างมารดาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ปกครองเด็ก ส่วนบิดาต้องให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาสำหรับบุตรทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยคู่สมรสจะกำหนดทำการตกลงในข้อการส่งเสียเลี้ยงดูบุตรและให้การศึกษาสำหรับบุตรทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยคู่สมรสจะกำหนดทำการตกลงในข้อการส่งเสียเลี้ยงดูบุตรและให้การศึกษาตลอดระยะเวลาที่ต้องรับผิดชอบ ในกรณีการหย่าร้าง ภรรยาจะสงวนไว้ซึ่งทรัพย์สินก่อนสมรสก็ได้ อำนาจจัดการทรัพย์สินทั้งสองฝ่ายจะต้องตกลงกัน กรณีที่ไม่อาจตกลงกันได้ศาลจะตัดสินเมื่อใดพิจารณาสภาพทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะนั้นโดยถือหลักเพื่อประโยชน์ของภรรยาและบุตร ภายหลังจากหย่าร้างกัน หนี้สินที่ก่อขึ้นระหว่างสมรสนั้นทั้งสองฝ่ายต้องร่วมกันชดเชยโดยนำเอาทรัพย์สินที่ไคมาระหว่างสมรสนั้นชดเชย และในกรณีที่ไม่มีทรัพย์สินหรือมีแต่ไม่เพียงพอแก่การใช้หนี้ สามีจะต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบในหนี้สินเหล่านั้น แต่หนี้อันเป็นการส่วนตัวเฉพาะฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงก็ต้องรับผิดชอบในส่วนเฉพาะของตน^{๕๒}

สถานภาพของสตรีที่ปุ่นในปัจจุบันนี้มีสถานภาพตามกฎหมายเท่ากับผู้ชาย สตรีมีสิทธิ

21 Mi Mi Khaing. Op.cit., pp.352-353.

^{๕๒} นริสา ปิตินิท. สภาพของหญิงจีนและไทย ในหนังสือ ทางเลือก (พระนคร, โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๑๓) หน้า ๕๒-๓๓๑.

ดท่าเดียวกับเพศชาย ในกัวิสมรสต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจของชายและหญิงนั้น สามีมีสิทธิ
เท่ากับภรรยา ภรรยา มีสิทธิในการสมรสและการหย่าร้างเท่าเทียมกับสามี ชายและหญิงมีสิทธิ
ในการสืบมรดกเท่าเทียมกัน สตรีผู้ปุ่นที่สมรสแล้วสามารถตั้งภูมิลำเนาแยก เป็นอิสระจากสามี
ได้ การที่สตรีสมรสไม่ทำให้สตรีผู้ปุ่นต้องสูญเสียภูมิลำเนาของตนเองไปได้^{๒๓}

สถานภาพทางกฎหมายในครอบครัวของสตรีฝรั่งเศสตามประมวลกฎหมายแพ่ง
ได้ให้สิทธิสามีเป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นผู้เลือกภูมิลำเนา^{๒๔} เช่นเดียวกับกฎหมายในเยอรมัน
อังกฤษ สหรัฐอเมริกา หญิงมีสามีตามกฎหมายฝรั่งเศสสามารถมีภูมิลำเนา เป็นอิสระของ
ตนเองได้เมื่อศาลสั่งให้หย่าร้างกัน^{๒๕} หญิงเยอรมันที่สมรสแล้วไม่ต้องถือภูมิลำเนาตามสามี
กรณีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ^{๒๖} ในสหรัฐอเมริกา ภรรยาสามารถเลือกภูมิลำเนา
แยกจากสามีในกรณีที่ทำ เป็นและเหมาะสม กรณีที่สามีทอดทิ้งภรรยา ภรรยาสามารถมีภูมิลำ
เนาแยกจากสามีเป็นอิสระได้^{๒๗}

ในฝรั่งเศสหญิงมีสามีสามารถประกอบกิจการงานเป็นอิสระของตนเองได้โดยไม่ต้อง
ได้รับคำยินยอมจากสามี สามารถเปิดบัญชีในธนาคาร เป็นของตัวเองได้ หญิงมีสามีมีสิทธิในทรัพย์สิน
ส่วนตัวของตนเอง สามีมีสิทธิในการจัดการ **COMMUNITY PROPERTY**. ภรรยา
ต้องรับผิดชอบในหนี้สินร่วมกับสามีเมื่อหย่าร้างกัน^{๒๘} ในประเทศเยอรมันตะวันออก ตามกฎหมาย
ภรรยา มีสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการจำหน่าย สิทธิในการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา
เท่าเทียมกับสามี กรณีที่สามีตายภรรยา มีสิทธิสืบมรดกของสามีครึ่งหนึ่งของทรัพย์สินที่เป็นมรดกของ

²³"Commission On The Status Of Women." Op.cit., pp. 13-14.

²⁴Article 108 Of The French Civil Code.

²⁵Article 213, Paragraph 3 Of The French Civil Code.

²⁶The Germany Civil Code, Section 10.

^{๒๗}ดูในรายละเอียดการสัมมนา Legal Status Of Married Women. By
United Nations. 1958.

²⁸Andree Lehmann. "France". Women In The Modern World.
Op.cit., pp. 236-237.

สามี^{๒๙} ในประเทศอังกฤษหญิงมีสามีสามารถทำธุรกิจส่วนตัวได้โดยไม่ต้องได้รับคำยินยอมจากสามีเหมือนในฝรั่งเศส แต่ยังมีสิทธิในทรัพย์สินระหว่างสามีและภรรยาน้อยกว่าสามี สามีมีหน้าที่เลี้ยงดูภรรยา ต้องจ่ายค่าภาษีให้ภรรยา สามีจะต้องให้การเลี้ยงดูภรรยาอย่างเป็นขีรรม^{๓๐} ในสหรัฐอเมริกากระบวนกฎหมายแบบที่ให้อำนาจสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้เลือกที่อยู่อาศัย ให้ความอบอุ่นและอุปการะแก่ภรรยาทำให้สามีมีสิทธิและมีสถานภาพสูงกว่าภรรยาแม่ตามหลักการแล้วพยายามจะให้อำนาจภรรยาเท่ากับสามีก็ตาม^{๓๑}

สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคม

(๑) สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทยทั่วไป

ในการศึกษาบทบาทและสถานภาพทางสังคมของสตรีนั้นจะศึกษาบทบาทของสตรีที่เป็นอยู่ในสังคมโดยทั่วไปนอกเหนือจากสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวดังที่กล่าวมาแล้ว โดยจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีในการศึกษา การประกอบอาชีพ และบทบาทในทางการเมืองหรือบทบาทในฐานะเป็นผู้นำของสังคม เพื่อแสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากบทบาทในครอบครัวแล้ว สตรียังมีบทบาทที่สำคัญในการศึกษา การอาชีพ และบทบาทในทางการเมืองในฐานะที่เป็นผู้นำของสังคมอีกด้วย

ก. สถานภาพและบทบาทสตรีทางการศึกษา

สตรีในประเทศทวีปเอเชียมีความก้าวหน้าและมีบทบาทในทางการศึกษาอย่างมาก สตรีในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้นเท่ากับเพศชาย ในปี ๑๙๕๐ ก่อนที่จะจัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้น วิทยาลัยสตรีจีนได้รับสตรีเข้าทำการศึกษา เพื่อให้สตรีเข้าร่วมในขบวนการเมือง ในปี ๑๙๕๓ สตรีจีนมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ได้รับการศึกษาเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญหลายตำแหน่งถึงจำนวนร้อยละ ๒๑.๒ เปรียบเทียบกับเพียงร้อยละ ๑๕.๘ ในปี ๑๙๔๕ แสดงให้เห็นว่าสตรีจีนมีอัตราส่วนผู้อ่านออกเขียนได้และยูรหนังสือ

²⁹ Helge Pross. "German" Ibid., pp.248-250.

³⁰ Viola Klein. "Great Britain" Ibid., pp.469-470.

^{๓๑} ในหนังสือการสันนา "Legal Status Of Married Women!" By United Nations. 1958.

ในอัตราสูง สตรีได้เข้าศึกษาในชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาและการศึกษาชั้นอุดมศึกษา มีอัตราสูงขึ้น สตรีจีนมากกว่าร้อยละ ๕๐ เข้ารับการศึกษากลายเป็นนักศึกษาแพทย์ในสถาบันโบลีเทคนิคจีน สตรีเข้ารับการศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ร้อยละ ๒๐ สตรีเข้ารับการศึกษามากกว่า ๕๐,๐๐๐ คนในวิทยาลัยการศึกษา^{๓๒} สตรีอินเดียส่วนมากจะเข้ารับการศึกษาคณะประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็วในระดับมัธยมศึกษาและมีจำนวนน้อยมากในระดับมหาวิทยาลัย ในปี ๑๙๕๑ ได้มีการสำรวจสำมะโนประชากรอินเดีย ปรากฏว่าสตรีอินเดียที่อ่านออกเขียนได้เป็นผู้รู้หนังสือเพียงร้อยละ ๗.๘ ภายใน ๑๐ ปี สตรีมีอัตราส่วนผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๘ และในปี ๑๙๖๑ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๕ ในปี ๑๙๕๗ เด็กนักเรียนทุก ๑๐๐ คนจะเป็นนักเรียนหญิง ๓๐ คน ในระดับการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะมีนักเรียนหญิง ๗ คนในนักเรียนทุก ๑๐๐ คน การศึกษาของสตรีในเขตเมืองของอินเดียจะมีระดับการศึกษาที่สูงและกว้างขวางกว่าสตรีในเขตชนบท โดยเฉพาะสตรีชั้นกลางในเขตเมืองที่อยู่ในเขตต่าง ๆ การศึกษาของสตรีในชนบทอินเดียนับว่าล่าช้ากว่าผู้ชายมาก ในปี ๑๙๕๓-๑๙๕๔ สตรีในเขตชนบทอินเดียเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาเพียง ๑๑,๒๗๔ คน ในจำนวนนักเรียนหญิงระดับประถมศึกษาทั้งสิ้นประมาณ ๕,๕๒๔,๑๕๘ คน ระดับมัธยมศึกษา นักเรียนหญิงในเขตชนบทมีเพียง ๑,๓๑๑ คน ในจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑,๐๘๓,๖๐๐ คน ระดับมหาวิทยาลัยและระดับวิทยาลัยในเขตชนบท ๕ แห่ง มีสตรีเข้ารับการศึกษารวม ๑๘,๕๑๘ คน สถาบันทางเทคนิคและวิชาชีพจำนวน ๓,๓๑๕ แห่ง ในระดับมัธยมศึกษาชั้นสูงมีนักเรียนหญิงเข้าศึกษา ๑๓๑,๒๗๑ คน ตั้งแต่ปี ๑๙๕๐-๕๓ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวนร้อยละ ๕๐ เพื่อใช้จ่ายในการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของสตรีในชนบท ในปี ๑๙๕๐ สตรีอินเดียเป็นครู ๓๗,๘๗๗ คน ประมาณร้อยละ ๑๕ ของครูทั้งหมดในโรงเรียนประถมศึกษา ในปี ๑๙๕๑-๕๔ เพิ่มจำนวนเป็น ๑๒๖,๕๘๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๗ ครู สตรีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่และเป็นผู้ช่วยการของโรงเรียนและวิทยาลัย สตรีอินเดียได้รับเลือกให้เป็นรองประธานมหาวิทยาลัย ปี ๑๙๕๑-๕๔ สตรี ๒๓๕ คนได้ศึกษาในคณะแพทย วิทยาลัยแพทย์และพยาบาล^{๓๓} สตรีที่นับว่าได้ก้าวหน้าไปไกลเข้าไปมีบทบาททางการศึกษา

³²Ai-Li S Chin. Op.cit., pp.428-480.

³³Vatsala Narain.Op.cit. pp 29-38.

นำหน้าสตรีในเอเชียหลายประเทศ เพราะกฎหมายญี่ปุ่นกำหนดให้โอกาสแก่ประชาชนชายและหญิงได้มีโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาคั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

	ชั้นมัธยมศึกษา		ชั้นมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
๑๙๕๐	๑, ๕๐๓, ๗๔๘	๓๓๓, ๗๖๖	๓๖๔, ๖๔๕	๕๐, ๖๖๘
๑๙๖๐	๑, ๘๕๖, ๕๐๕	๑, ๔๘๗, ๕๑๑	๕๖๘, ๑๕๗	๑๕๕, ๕๘๑
๑๙๖๓	๕, ๐๘๘, ๗๔๘	๑, ๘๕๕, ๕๕๕	๗๑๐, ๓๐๕	๕๐๘, ๓๘๘

จากตารางข้างต้นแสดงว่าสตรีญี่ปุ่นได้เข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งชั้นมัธยมศึกษาและระดับการศึกษาชั้นวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ปี แต่ถึงอย่างไรก็ตามสตรีก็ยังเข้าศึกษาในจำนวนน้อยกว่าผู้ชาย สตรีญี่ปุ่นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมและมัธยมต่าง ๆ มากมาย นอกจากนี้ยังเข้าทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ หัวหน้าหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งแสดงให้เห็นบทบาทของสตรีญี่ปุ่นทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป^{๓๔} นอกจากนี้สตรีในประเทศทางเอเชียอื่น ๆ เช่นพม่า อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบเศรษฐกิจทำให้สตรีได้เข้ารับการศึกษามากมายขึ้น โรงเรียนพม่าในชนบทมีน้อยมาก วัดในพระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของพม่า เด็กชายจึงมีโอกาสในการศึกษาในวัดมากกว่าเด็กหญิง ครึ่งส่วนมากเป็นพระในพระพุทธศาสนา ให้การศึกษาแก่เด็กชายในทางศาสนาพุทธมากกว่า ในปี ๑๙๓๑ สตรีพม่าเพียง ๓, ๘๕๖ คนในจำนวนนักเรียนชายทั้งหมด ๑๗๕, ๕๐๖ คนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนในพุทธศาสนา ในปีเดียวกันนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาของรัฐบาลเด็กนักเรียนหญิงเข้ารับการศึกษา ๑๓๖, ๕๕๓ คนในจำนวนนักเรียนชายทั้งสิ้น ๑๖๕, ๖๕๘ คน ในปี ๑๙๕๓ สตรีประมาณร้อยละ ๓๗.๕ เป็นประชากรที่อ่านออกเขียนได้^{๓๕} สตรีในอินโดนีเซียในปี ๑๙๖๑ มีอัตราการไม่รู้หนังสือร้อยละ ๖๕.๕ เพศชายมีเพียงร้อยละ ๕๐.๕ อัตราการไม่รู้หนังสือของสตรีอินโดนีเซียมีอัตราลดลงมากเมื่อเทียบกับหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สตรีอินโดนีเซียได้รับการศึกษาในคณะแพทย์ ศูนย์

³⁴Takashi Koyama. Op.cit., pp. 297-307.

³⁵Mi Mi Khaing. Op.cit., pp.348-358.

บริการมารดาและเด็กให้สตรีอินโดนีเซียเป็นนางพยาบาลและในกรณีฉุกเฉินไปช่วย สตรีอินโดนีเซียเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยน้อยมาก ผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้เขาทำงานในหน้าที่ราชการและเข้าไปมีบทบาทสำคัญทางการศึกษามากมายด้วย^{๓๖}

สตรีโซเวียตเป็นสตรีประเทศสังคมนิยมที่ส่งเสริมสถานภาพทางการศึกษาของสตรีเท่าเทียมกับผู้ชาย สตรีโซเวียตมีสิทธิเสมอภาคเท่ากับผู้ชายในทางการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา สตรีรัสเซียมีสิทธิในการศึกษาและได้รับเงินเดือนค่ากักขังและ เรียนฟรีเท่ากับผู้ชายและต้องทำงานในที่เดียวกับนักศึกษาชายทุกประการ สตรีรัสเซียเลือกเรียนวิชาที่สตรีชาติอื่นไม่นิยมศึกษาเพราะต้องใช้เวลาอย่างมาก เช่น วิชากฎหมาย วิชาแพทย์และวิชาอื่นที่มีให้เลือกศึกษาและได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดไม่ว่าจะเป็นแขนงวิชาทางอักษรศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์^{๓๗}

001367

สตรีในประเทศทางตะวันตกอื่น ๆ ได้เข้าไปมีบทบาททางการศึกษามากมายเช่นเดียวกับประเทศในเอเชีย สตรีฝรั่งเศสสามารถเข้ารับการศึกษารวมตั้งแต่ในสมัย ค.ศ. ๑๘๘๖ ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง สตรีฝรั่งเศสได้เข้าทำงานแทนผู้ชายในประเทศ เพราะผู้ชายต้องออกไปทำสงครามกันหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการศึกษา สตรีทำหน้าที่เป็นครูสอนในโรงเรียนต่าง ๆ แทนผู้ชาย ในสงครามโลกครั้งที่สองนักเรียนหญิงฝรั่งเศสมีจำนวนเพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนชาย โดยนักเรียนหญิงเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัว ส่วนนักเรียนชายเพิ่มขึ้นเพียงหนึ่งในสามเท่านั้นเองภายในระยะเวลาเดียวกัน ในการสอบแข่งขันทั่วประเทศ นักเรียนหญิงได้คะแนนในลำดับสูงในแขนงวิชาภาษาธรรมชาติและสาขาประวัติศาสตร์ ในระดับการศึกษาชั้นสูงนักเรียนนักศึกษาสตรีชาวฝรั่งเศสเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นมากมาย นักศึกษาสตรีชาวฝรั่งเศสลงทะเบียนเรียนในสาขาวิชาการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยแขนงต่าง ๆ ร้อยละ ๘ ของนักศึกษาทั้งหมด สตรีเข้าดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เพิ่มขึ้นมากเป็นหนึ่งเท่าตัวในระยะ ๑๐ ปีที่แล้วมา นอกจากนี้สตรีฝรั่งเศสยังเข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพในสาขาวิทยาศาสตร์ ไฟฟ้า เครื่องจักรกลและสาขาวิศวกรรมศาสตร์ สตรีส่วนใหญจะเข้าทำงานในวงการศึกษางานเป็นครูเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่

³⁶ Cora Vree De-De Stuers. Op.cit., pp.361-383.

^{๓๗} ประชาชาติ ฉบับที่ ๔๐ ปีที่ ๖ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘ หน้า ๕๕-๕๕.

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง มากกว่าผู้ชายโดยเนทา ครูในระดับประถมศึกษา ครูสตรีมีมากกว่าผู้ชายถึงสองเท่าตัว ในชั้นมัธยมศึกษาากอนสงครามโลกครั้งที่สอง มีครูผู้ชายไม่เกิน ๕,๐๐๐ คน ในระดับมหาวิทยาลัยในปี ๑๙๖๕ มีอาจารย์สตรีในมหาวิทยาลัย ๑,๑๕๐ คน หรือร้อยละ ๕๐ ของอาจารย์ทั้งหมด อาจารย์สตรีเหล่านี้สอนในคณะวิชาศิลป ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์และกฎหมาย สตรีในอังกฤษเข้าไปมีบทบาทในทางการศึกษาในระดับสูง ระดับวิทยาลัยฝึกหัดครู โดยสตรีเข้าศึกษาร้อยละ ๗.๓ ประมาณ ๑ ใน ๔ ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและประมาณ ๑ ใน ๓ ในวิทยาลัยฝึกหัดอาชีพต่าง ๆ เป็นสตรีในระดับการศึกษายิ่งสูงขึ้นไปต่อตราสตรีที่เรียนหนังสือยิ่งต่ำลง ในระดับการศึกษาระดับสูงชั้นมัธยมศึกษาหลักสูตรที่สอนให้กับนักเรียนสตรีจะแตกต่างกับหลักสูตรที่สอนในโรงเรียนชาย ครูสตรีในประเทศอังกฤษมีประมาณ ๓ ใน ๔ ในระดับประถมศึกษา ในมหาวิทยาลัยนักศึกษานักศึกษาในทุกระดับ จะมีนักศึกษาสตรี ๑ คน ในมหาวิทยาลัยออกฟอร์ดอัตราส่วนเป็น ๖ ต่อ ๑ ในเคมบริดจ์เป็น ๑๐ ต่อ ๑ สตรีเยอรมันตะวันตกก็เช่นเดียวกันกับในอังกฤษ สตรีจำนวนน้อยมากทำงานในตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย ประมาณ ๑ ใน ๓ ของสตรีเยอรมันเป็นครูในระดับมัธยมศึกษา ๕ ใน ๓ เป็นครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ๑ ใน ๕

สตรีในประเทศสหรัฐอเมริกาในสมัยแรก สตรีมีสิทธิเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนตั้งแต่ในศตวรรษที่ ๑๗ ต่อมาเด็กหญิงก็สามารถไปโรงเรียนภาคฤดูร้อนได้ ในปัจจุบันสตรีสามารถเข้ารับการศึกษานในสาขาวิชาการต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับเพศชาย สตรีอเมริกันส่วนใหญ่จะศึกษาในสาขาศิลปศาสตร์ แร่ขุดศาสตร์ วิชาสุขภาพอนามัยและการเลี้ยงดูเด็ก ในปี ๑๙๕๐ สตรีอเมริกันจบระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๘.๗ จบระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ ๕๕.๖ ระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๗.๕

38 Andree Lehmann. Op.cit., pp.223-246.

39 Viola Klein. Op.cit., pp. 470-487.

40 Helge Pross. Op.cit., pp. 259-264.

41 Charles F. Loomis. Rural Sociology. (N.J. Englewood Cliffs
Printece-Hall. 1957.) p.216.

ข. สถานภาพและบทบาทสตรีในการอาชีพ

ในเมื่อสตรีมีบทบาททางการศึกษาในระดับการศึกษาสูง มีอัตราการไม่รู้หนังสือต่ำลง ทำให้สตรีเข้าไปมีบทบาททางการอาชีพมากมายตามความเปลี่ยนแปลงบทบาททางการศึกษา สตรีในประเทศสังคมนิยมมีโอกาสประกอบอาชีพอย่างกว้างขวางและอย่างเสรีมากเท่าเทียมกับเพศชาย สตรีในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าไปทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้น คนงานสตรีในนครเซี่ยงไฮ้เพิ่มจากจำนวน ๑๘๐,๐๐๐ คนมาเป็นกว่าแปดแสนคนในปัจจุบัน เท่ากับร้อยละ ๗๕ ของแรงงานสตรีทั่วประเทศนอกจากนี้สตรียังทำงานในอาชีพต่าง ๆ ที่เคยถือปฏิบัติกันว่าผู้ชายเท่านั้นสามารถประกอบอาชีพนี้ เช่น อาชีพวิศวกรกรมรถไฟ คนขับรถแทรกเตอร์ วิศวกรเหมืองแร่ นักบินพาณิชย์ สตรีจีนได้เข้ารับราชการในราชการทหารมียศเป็นนายพลหญิงในปัจจุบันนี้ ในวงการแพทย์เกือบครึ่งหนึ่งของแพทย์ทั้งหมดเป็นสตรีในสาขากุมารเวชศาสตร์ แพทย์โรคจิต อายุรเวช สูติศาสตร์และวิทยา บางยุคคุณครุภ และหมอเท้าเปล่าจำนวนมากเป็นสตรี และสตรีในประเทศสังคมนิยมอีกประเทศหนึ่งคือ ในรัสเซีย สตรีเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจโดยทำงานอาชีพได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกับผู้ชายในกรณีที่ทำงานอย่างเดียวกัน ในวงการอาชีพต่าง ๆ สตรีมากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คนได้รับรางวัลเหรียญตราเป็นเครื่องเชิดชูผลงาน สตรีรัสเซียมากกว่า ๑๘๐,๐๐๐ คนทำงานในหน้าที่วิศวกรและนายช่างผู้ชำนาญ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ มีสตรีถึงร้อยละ ๓๗ ทำงานในวงการวิทยาศาสตร์ ปี ๑๙๕๕ มีสตรีถึง ๓๓,๐๐๐ คนทำงานในวงการวิทยาศาสตร์^{๕๓} กรมหญิงในโซเวียตมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคนงานในตลาดแรงงานทั้งหมด^{๕๔}

บทบาททางการอาชีพของสตรียุโรปสตรีได้เข้าไปมีบทบาทในการงานอาชีพมากมาย เช่น ในประเทศฝรั่งเศสสตรีฝรั่งเศสเข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพสาขาวิทยาศาสตร์ ไฟฟ้า เครื่องจักรกลและสาขาวิศวกรรมศาสตร์ อาชีพครู เป็นอาชีพที่สตรีฝรั่งเศสประกอบกันมาก ในสาขาวิทยาศาสตร์นักวิทยาศาสตร์สตรีฝรั่งเศสเข้าไปมีบทบาทในวงการวิทยาศาสตร์

---

^{๕๓} เคลลีโทม วันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๘. หน้า ๕.
^{๕๔} หญิง เจริญวิทยการพิมพ์ พระนคร.พ.ศ. ๒๕๑๖. หน้า ๑-๘.
^{๕๕} ประชาชาติ วันที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๑๘. หน้า ๕๔-๕๕.

มากมาย ในปี ๑๙๕๔ มีสตรีทำงานทางค.ว.วิทยาศาสตร์ ๑,๕๔๐ ในจำนวนนักวิทยาศาสตร์ชาย ๓,๔๘๐ คน ในปัจจุบันนี้มีนักวิทยาศาสตร์สตรี ๓,๘๕๐ คนหรือร้อยละ ๒๗ นักวิทยาศาสตร์สตรีทำงานที่ศูนย์กลางคนควาและวิจัยทางวิทยาศาสตร์แห่งชาติเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๗๐ คนในปี ๑๙๕๐ เป็น ๑,๑๑๕ คนในปี ๑๙๖๐ ในจำนวนนักวิจัยและคนควาทั้งหมด ๓,๓๑๐ คน ในปี ๑๙๖๑ มีสตรีทำงานที่ศูนย์แห่งนี้ ๑,๔๘๐ คนในจำนวนทั้งหมด ๕,๕๕๕ คน สตรีฝรั่งเศษทำงานในสาขานี้เพียง ๔๕๐ คน ในปี ๑๙๖๒ สตรีทำงานสาขานี้ ๕๕๐ คนหรือร้อยละ ๓๓.๖ วิชาชีพการบริหารงานของรัฐในปี ๑๙๖๓ สตรีเข้าทำงานเป็นข้าราชการ ๗๗๕,๕๖๐ คน เพิ่มจำนวนจากร้อยละ ๓๔ เป็น ๓๗ เมื่อเปรียบเทียบกับในปี ๑๙๕๔ สตรีเข้าทำงานเป็นผู้ให้บริการถึงร้อยละ ๘๘.๘ หรือ ๘๓๔,๕๐๐ คน^{๔๕} สตรีในอังกฤษทำงานในวงการแพทย์ประมาณ ๑ ใน ๖ เป็นผู้ทำงานในหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายประมาณร้อยละ ๓.๕ ประมาณ ๑ ใน ๕ ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ชั้นสูงของข้าราชการพลเรือน นอกจากนี้สตรียังทำงานในมหาวิทยาลัยเป็นนักวิทยาศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ อาจารย์ทางอักษรศาสตร์ นักหนังสือพิมพ์ เทรทศน์ วิทยา พนักงานวิจัยตลาด นักโทยณาและในอาชีพอื่น ๆ ความเป็นจริงแล้วสตรีไม่ถูกห้ามให้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ แต่ก็มีสตรีจำนวนน้อยที่สามารถทำงานประกอบอาชีพในระดับสูงได้เท่าผู้ชาย แต่ถึงอย่างไรก็ตามสตรีก็ยังเข้าไปมีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำของสาขาวิชาต่าง ๆ มากมาย เช่น ทางด้านอักษรศาสตร์ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์และสาขาวิชาอื่นอีก^{๔๖} สตรีในประเทศเยอรมันตะวันตกทำงานถึง ๕.๔ ล้านคนหรือประมาณ ๑ ใน ๓ ของคนงานทั้งหมด ร้อยละ ๗๐ หรือ ๖.๗ ล้านคนทำงานได้รายได้และเงินเดือนประจำที่เหลืออีก ๕.๗ ล้านคนทำงานเป็นนักธุรกิจอิสระส่วนตัว เป็นผู้จัดการหรือเจ้าของกิจการส่วนตัว หรือหน่วยงานธุรกิจของครอบครัว สตรีจำนวน ๒ ใน ๕ ทำงานในการอุตสาหกรรม จำนวน ๑ ใน ๕ ทำงานทางการค้า การธนาคารและบริษัทประกันภัย ที่เหลือเป็นผู้ทำงานทางเกษตรกรรม การคมนาคมและการก่อสร้าง สตรีเยอรมันเข้าทำงานในตำแหน่งเกี่ยวกับตุลาการร้อยละ ๗ หรือมากกว่านั้น มีสตรีคนหนึ่งได้เป็นสมาชิกศาลสูงเยอรมัน สตรีทำงานเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งทำงานอาชีพเป็นนัก

⁴⁵ Andree Lehmann. Op.cit., pp.223-246.

⁴⁶ Viola Klein. Op.cit., pp.470-487.

ฟิลิปส์ เคมีควาย ๔๗

ในสหรัฐอเมริกา สตรีเข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพอย่างมากมายเช่นเดียวกับสตรีในประเทศอื่น ๆ ในปี ๑๙๕๐ สตรีอเมริกันทำงานการเกษตร การประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ ร้อยละ ๓.๗ ทำเหมืองแร่และขอยหิน ร้อยละ ๐.๑ การอุตสาหกรรม ร้อยละ ๕๓.๖ การก่อสร้าง ร้อยละ ๐.๖ การบริการทางคมนาคมไฟฟ้าและอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๖ การค้า ร้อยละ ๐.๑ การขนส่ง ร้อยละ ๕.๐ การบริการ ร้อยละ ๔๒.๕ สตรีทำงานในเชิงธุรกิจ ร้อยละ ๕๗.๕ ในปี ๑๙๖๓ สตรีอเมริกันที่สมรสแล้ว ๑๕,๓๖๕,๐๐๐ คนทำงานในเชิงเศรษฐกิจ ในจำนวนนี้ ๑๕,๐๖๑,๐๐๐ คนเป็นสตรีที่ทำงานช่วยสามี ปรากฏว่าสตรีอเมริกันได้เข้าไปช่วยเหลือในรายได้ของครอบครัวมากกว่าในสมัยก่อน ในปี ๑๙๕๐ สตรีเพียงร้อยละ ๑๕.๗ ทำงานแต่ในปี ๑๙๖๓ สตรีร้อยละ ๓๖.๑ ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ ในปี ๑๙๖๓ สตรีที่ทำงานจำแนกตามสถานภาพสมรสมีดังนี้ สตรีที่ทำงานทั้งสิ้น ๕๕,๖๓๕,๐๐๐ คน เป็นโสด ๖๑๕,๐๐๐ คน สมรส ๑๕,๓๖๕,๐๐๐ คน หม้ายหรือหย่าร้าง ๓,๖๕๕,๐๐๐ คน สตรีที่สมรสแล้วจะทำงานจำนวนมากกว่าสตรีที่เป็นโสด ในปี ๑๙๖๔ สตรีมากกว่า ๗ ล้านคนทำงานในตำแหน่งหน้าที่เสมียน นอกจากนี้สตรียังทำงานในหน้าที่บริการถึง ๓,๖๖๕,๐๐๐ คน คนงานในบ้านส่วนตัว ๕,๕๖๕,๐๐๐ คน รวมสตรีทำงานด้านบริการ ๕,๕๐๗,๐๐๐ คน ทำงานอาชีพทางเทคนิค ๓,๑๕๕,๐๐๐ คน ในปี ๑๙๖๐ สตรีที่สมรสแล้วทำงานเต็มเวลาร้อยละ ๓๓ สตรีอเมริกันจึงเป็นผู้มีส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวด้วยเป็นอย่างมาก^{๔๗}

สตรีเอเชียในประเทศที่กำลังพัฒนาสตรีมีบทบาทในการอาชีพพร้อมกับเพศชาย เช่น สตรีในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในชนชั้นกลางได้เข้าทำงานในอาชีพต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าในสมัยก่อนที่สตรีมักจะทำงานเฉพาะในบ้านเท่านั้น นอกจากนี้ก็ทำงานในไร่นา สตรีอินเดียมีความเป็นอิสระในทางเศรษฐกิจอยู่บ้าง สตรีอินเดียในชนบทช่วยครอบครัวทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างตอบแทน ในเขตเมืองสตรีอินเดียส่วนมากมักจะทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้อง

⁴⁷ Helge Fross. Op.cit., pp.258-264.

⁴⁸ "United Nation " Demographic Year Book. 1956. Table 10.

and 12:

⁴⁹ Margaret G. Benz. Op.cit., pp.๓๐๓-๓๐๕.

กับอุตสาหกรรม คนงานที่ไม่มีฝีมือและงานกึ่งมีฝีมือ ในปี ๑๙๕๗ สตรี ๒๒๕,๐๐๐ คนเข้าทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ปี ๑๙๕๖ เพิ่มจำนวนเป็น ๓๐๑,๐๐๐ คนส่วนใหญ่แล้วสตรีส่วนมากจะทำงานในโรงทอผ้า โรงงานยาสูบ โรงงานอาหารสำเร็จรูป โรงงานผลิตทางเคมีภัณฑ์ ในปี ๑๙๖๑ สตรีเข้าทำงานในโรงงานผลิตและถลุงแร่ เป็นจำนวนมากประมาณ ๕.๕ ล้านคนในปี ๑๙๕๐ สตรีอินเดียเป็นครู ๗๗,๘๗๗ คนหรือประมาณร้อยละ ๑๕ ของครูทั้งหมดในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ในปี ๑๙๕๗-๕๘ เพิ่มจำนวนเป็น ๑๒๖,๕๘๐ คนหรือประมาณร้อยละ ๑๗ ของครูทั้งหมด สตรีได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่และผู้อำนวยการของโรงเรียนและวิทยาลัย รองประธานมหาวิทยาลัย ในปี ๑๙๕๗ สตรี ๗,๐๐๐ คนเป็นแพทย์ ทำงานเป็นพยาบาล ๒๕,๓๘๗ คน เป็นแม่บ้าน ๒๖.๘๒๓ คนเป็นนางผดุงครรภ์ ๗๐,๐๐๐ คน เป็นนักกฎหมาย ๘,๕๕๕ คนเป็นข้าราชการ ๕๐,๐๐๐ คน^{๕๐} สตรีในประเทศญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงบทบาททางเศรษฐกิจไปมาก สตรีเข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพมากมายในปี ๑๙๖๐ สตรีญี่ปุ่นทำงานอาชีพต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ทำงานอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ ๕๑.๕ อุตสาหกรรมการผลิต ๑๘.๑ การค้าปลีกและการค้าส่ง ๑๗.๐ การบริการ ๑๖.๗ อื่น ๆ ๘.๓ ในอนาคตข้างหน้าสตรีญี่ปุ่นจะเข้าไปมีบทบาทในการประกอบอาชีพมากขึ้น^{๕๑}

ค. สถานการณ์และบทบาทสตรีทางการเมือง

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้สตรีเข้าไปมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ในปัจจุบัน สตรีในประเทศอินเดียได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองมากมายจนได้รับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้สตรีในประเทศข้างเคียงกับอินเดียก็คือ ประเทศศรีลังกาได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย สตรีอินเดียได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีของเกรต สมาชิกรัฐสภาของเกรต เป็นคณะกรรมการสมาชิกรัฐสภาของเกรต นางอินทรีวา คานธีได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีอินเดียตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ นอกจากนี้สตรีในอินเดียยังได้เข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและในระดับสูงอื่น ๆ อีกมากมาย^{๕๒} สตรีญี่ปุ่นหลังจากที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิแก่สตรีทางการเมืองเท่า

⁵⁰ Vatsala Narain. Op.cit., pp.29-38.

⁵¹ Takashi Koyama. Op.cit., pp.297-308.

⁵² Vatsala Narain. loc.cit.

เทียบกับเพศชายแล้ว สตรีก็เข้าไปมีบทบาททางการเมือง เช่นเดียวกับสตรีในประเทศอื่น ๆ ในปี ๑๙๕๕ ในการเลือกตั้งทั่วไปของสภาโลกเอท สตรีญี่ปุ่นไม่น้อยกว่า ๓๓ คนเข้าสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิก รัฐสภาโลกเอท ในปี ๑๙๖๐ สตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในปี ๑๙๕๗ สตรีญี่ปุ่นได้เข้าไปมีบทบาทในการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นครั้งแรกและได้รับเลือกเป็นสมาชิกระดับท้องถิ่นในปี ๑๙๕๒ สตรี ๗ คนได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีในระดับท้องถิ่น^{๕๓}

สตรีในประเทศสังคมนิยมได้รับสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับเพศชายทุกประการ ทำให้สตรีเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างมากมายในประเทศสังคมนิยม ตั้งแต่ปี ๑๙๕๒ สตรีจีนแดงได้เข้ารับตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการสภาประชาชนจีนแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยกรรมการฝ่ายการเมือง ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานารวมมากกว่า ๕,๐๐๐ คน ในปี ๑๙๕๔ สตรีเข้ารับตำแหน่งเป็นรองประธานของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตำแหน่งรัฐมนตรีถึง ๒ คน ตำแหน่งในสภาแห่งชาติ ๔ คน ในสภาคณะกรรมการประชาชนแห่งชาติสตรี ๑๕๐ คน เป็นสมาชิกสภาคณะกรรมการประชาชนแห่งชาติหรือเป็นร้อยละ ๑๒ สตรีร้อยละ ๕๐ ทำงานในระดับรองประธาน ประธานและเป็นผู้ปกครองคอมมิวนิสต์ร้อยละ ๕๐ สตรีทำหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาลหัวหน้ากองและผู้อำนวยการร้อยละ ๓ สตรีร้อยละ ๑๐ ทำงานในตำแหน่งหน้าที่นักการเมืองในพรรคคอมมิวนิสต์ อำนาจของสตรีทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมีมากจนกระทั่งในเรื่องการปราบปรามปัญหาต่าง ๆ หน้าที่ทางการเมืองของสตรีเข้าไปมีบทบาทการเข้าบริหารหมู่บ้าน การบริหารแรงงานในชนบทด้วย^{๕๔} สตรีในรัสเซียเข้าเป็นสมาชิกในสภาประชาชนแห่งชาติเสีย ๘๗ คนนับเป็นหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ทั้งเป็นอัตราสูงกว่าประเทศอื่น แสดงให้เห็นบทบาทของสตรีในประเทศสังคมนิยมที่เพิ่มขึ้นทางการเมือง^{๕๕}

สตรีในประเทศสังคมตะวันตกซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาไปแล้วอย่างมากมายเข้าไปมีบทบาททางการเมืองเช่นเดียวกับสตรีในประเทศอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปี ๑๙๕๕ สตรีฝรั่งเศส ๘ คนเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกเทศบาลเมืองปารีส และมีสตรีใกล้ชิดสมัครเข้ารับ

53 Takashi Koyama. *loc.cit.*

๕๔ ๘ มีนาคม วันสตรีสากล (พระนคร, เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๐๗) หน้า ๕๔-๕๖.

๕๕ ประชาชาติ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

การเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับเลือกตั้ง ๑๓ คนในจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๕๕๕ คน ในปี ๑๙๖๕ สตรีได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาแห่งชาติ ๙ คนและได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานสภานิติบัญญัติด้วย ในคณะรัฐบาลสตรีฝรั่งเศสได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีในปี ๑๙๖๕ ในปีต่อมาสตรีฝรั่งเศสก็ได้รับเลือกตั้งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข ในปี ๑๙๖๔ มีสตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐบาล คือเป็นเลขาธิการฝ่ายกิจการเกี่ยวกับประเทศอัลจีเรีย ในปี ๑๙๖๕ สตรี ๑๒ คนได้รับเลือกตั้งเป็นสภาเทศบาลเมืองปารีส ในปี ๑๙๖๕ สตรีฝรั่งเศสก็ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตำแหน่งหนึ่งในคณะรัฐบาล รองประธานสภาเทศบาลเมืองปารีสมักจะเป็นผู้สตรีเรื่อยมา^{๕๖} สตรีในประเทศอังกฤษได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านของอังกฤษในปัจจุบันคือพรรคอนุรักษนิยม สตรีเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลต่าง ๆ ที่ผ่านมาถึง ๕ คน ในระหว่างปี ๑๙๕๕-๓๑ และในปี ๑๙๖๖ เป็นต้นมามีสตรีอีก ๗ คนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ในปี ๑๙๖๖ สตรี ๒๖ คนได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกรัฐสภา ตั้งแต่นั้นมาสตรีอังกฤษก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเรื่อยมาเป็นการเพิ่มบทบาททางการเมืองมากขึ้น^{๕๗} สตรีเยอรมันก็ได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองโดยในปี ๑๙๖๑ สตรีเยอรมันได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นครั้งแรกและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลเรื่อยมาจนในปัจจุบันนี้^{๕๘}

(๕) สถานภาพสตรีทางกฎหมายในสังคม

ในแต่ละสังคมได้ตรากำหนดสิทธิและหน้าที่ของสตรีไว้นอกเหนือจากจะได้อำนาจสิทธิและหน้าที่ของสตรีไว้ในฐานะเป็นสมาชิกในครอบครัว สตรีในประเทศสังคมนิยม เช่น โซเวียตได้กำหนดสิทธิของสตรีไว้เท่าเทียมกับชาย กล่าวคือ มีสิทธิในการเรียนหนังสือ เท่าเทียมกับเพศชาย กฎหมายให้สิทธินักเรียนหญิงในการที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาการอะไรก็ตามตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา กฎหมายให้ความยุติธรรมกับสตรีโดยให้สิทธิพิเศษเหนือกว่า

⁵⁶ Andree Lehmann. loc.cit.

⁵⁷ Viola Klein. loc.cit.

⁵⁸ loc.cit.

ผู้ชายไว้หลายประการ กรรมกรหญิงในรัสเซียกฎหมายบัญญัติไว้ให้ค่าแรงงานเท่าผู้ชาย กฎหมายกำหนดครายชื่องานประเภทที่ห้ามผู้หญิงทำไว้เพราะเป็นการหักโหมเกินกำลังหญิง กฎหมายห้ามไม่ให้สตรีทำงานอาชีพที่ระบุน่าหวาดกลัว ห้ามสตรีมีครรภ์ทำงานที่ระบุน่าหวาดกลัวว่าเป็นความคิดทางอาญา สตรีที่ทำงานนอกบ้านเมื่อมีบุตรจะมีวันหยุดเพื่อพักผ่อนหลังคลอดเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๑๒ วันโดยได้รับค่าแรงเต็ม หากแพทย์แนะนำว่าหญิงมีครรภ์นั้นผู้ใดไม่ควรทำงาน นักทางฝ่ายจัดการจะต้องย้ายหญิงคนนั้นจากแผนกเดิมไปทำงานหน้าที่ที่มีงานเบาลง หรือยอมลดเป้าหมายอัตราการผลิตของสตรีผู้นั้นลงจากที่ตั้งไว้เดิม โดยไม่ลดอัตราแรงงาน สตรีที่เป็นมารดาอาจลางานได้เป็นเวลาถึง ๑ ปีโดยฝ่ายจัดการไม่มีสิทธิปลดออกหากเห็นว่าการหยุดงานเพื่อเลี้ยงลูกเป็นสิ่งจำเป็น กฎหมายอนุญาติให้บิดาหรือมารดาคนหนึ่งลางานได้ ๓-๑๐ วันโดยรับค่าแรงเต็มเพื่อจะอยู่พยาบาลลูก ส่วนครุฑรักษาพยาบาลไม่ต้องเสียตามกฎหมาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตรด้วย กฎหมายให้สิทธิสตรีหยุดงานมารับบำนาญตั้งแต่อายุ ๕๐ ปี หากได้ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี^{๕๘} สตรีในประเทศสังคมนิยมอีกประเทศหนึ่งคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สตรีมีสถานภาพทางกฎหมายต่าง ๆ เท่ากับเพศชายในสังคมนิยมตามหลักการกฎหมาย ในเรื่องสิทธิในการศึกษา การประกอบอาชีพและสิทธิทางการเมืองตามที่บัญญัติไว้ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างสังคมนิยมที่สตรีได้มีสถานภาพทางกฎหมายเท่าเทียมกับเพศชายในสังคมนิยมอย่างแท้จริง ทั้งตามหลักกฎหมายและตามหลักปฏิบัติที่ปรากฏออกมาตามความเป็นจริง^{๕๙}

สตรีในประเทศทางแถบทวีปแอฟริกาได้รับสิทธิทางกฎหมายในสังคมนิยมมากขึ้นกว่าเดิม รัฐธรรมนูญกำหนดให้สตรีในประเทศเซเนกัลกำหนดให้สตรีมีสิทธิในการเรียนหนังสือเท่าเทียมกับเพศชาย^{๖๐} ในปัจจุบันนี้กฎหมายในเกือบทุกประเทศในแอฟริกากำหนดให้สตรีเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนต่าง ๆ เท่าเทียมกับเพศชายแทนที่จะให้สิทธิแก่ผู้ชายมีโอกาสเรียนหนังสือฝ่ายเดียว สิทธิสตรีตามกฎหมายทางการเมืองก็เช่นเดียวกับสตรีในประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกาได้พยายามให้สิทธิแก่สตรีในการออกคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่ากับผู้ชาย สตรีแอฟริกันได้เข้าสมัครในการแข่งขันเป็นสมาชิกสภาและตำแหน่งการงานสำคัญในคณะรัฐบาลต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าสตรีแอฟริกันมี

^{๕๘} ประชาชาติ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔๐ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๑๘. หน้า ๕๕.

^{๖๐} i-Li S.Chin. loc.cit.,

^{๖๑} ประชาชาติรายวัน วันอังคารที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๑๘. หน้า ๕.

สิทธิในการ เมืองเท่าเทียมกับเพศชายทั้งในการออกเสียงเลือกตั้ง และสมัคร เข้ารับการ เลือก
ตั้ง ๖๕

สังคมในทวีปเอเชียยกย่องและให้สิทธิทางสังคมแก่สตรีเท่าเทียมกับ เพศชายไว้หลาย
ประการ สตรีพม่าันรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนทุกคนในประเทศไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด
เชื้อชาติใดโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเพศมีสิทธิเท่าเทียมกับเพศชายตามกฎหมายตั้ง
แต่เกิด สตรีมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกับเพศชายในการทำงานอย่างเดียวกัน^{๖๓} ในอิน
เดียนสตรีมีสิทธิทางการเมืองตั้งแต่ต้นปี ๑๙๕๐ โดยสตรีได้เข้าร่วมกันเรียกร้องสิทธิทางการเมือง
จากรัฐบาล ผู้ชายในอินเดียนเดียนก็เข้าร่วมในการให้กรรมสนับสนุนด้วย^{๖๔} สตรีญี่ปุ่นตามรัฐธรรมนูญใน
ปี ๑๙๔๖ ได้กำหนดให้ผู้ชายและผู้หญิงญี่ปุ่นมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายซึ่งกำหนดให้ประชา
ชนญี่ปุ่นทั้งหมดมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายจะไม่มี ความแตกต่างกันในทางการเมือง เศรษฐ
กิจ หรือเชื้อชาติ เพศ สังคมและครอบครัวที่กำเนิดมา พลเมืองไม่ว่าหญิงหรือชายมีสิทธิสมัคร
เป็นสมาชิกสภาใดเอท ในปี ๑๙๔๗ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษากำหนดให้ประชาชนญี่ปุ่นทั้งหมด
มีสิทธิและมีโอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษา^{๖๕}

สตรีในประเทศทางตะวันตกในทวีปยุโรปและอเมริกา สตรีมีสิทธิทางสังคมเท่าเทียม
กับเพศชาย รัฐสภาแห่งประเทศเยอรมันตะวันตกได้ลงคะแนนเสียงยอมรับข้อเสนอนของคณะรัฐ
มนตรียอมรับให้สตรีเข้าเป็นทหารในกองทัพเป็นครั้งแรก ตามกฎหมายฉบับนี้จะช่วยลดความ
แตกต่างในสถานภาพสตรีตามกฎหมายเมื่อเทียบกับผู้ชาย^{๖๖} ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญเยอรมัน
ในปี ๑๙๔๙ แล้วสตรีได้รับสิทธิเท่าเทียมกับเพศชาย มีสิทธิในการที่จะได้รับค่าจ้างในการทำ
งานอย่างเท่าเทียมกัน ในปี ๑๙๕๗ รัฐสภาเยอรมันได้ออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้สิทธิและหน้า
ที่แก่สตรีเท่ากับเพศชายโดยออกกฎหมายพิเศษเพื่อให้สิทธิในการสืบมรดกและสิทธิในทรัพย์สิน
ระหว่างสามีภรรยา ในปลายปี ๑๙๗๕ สตรีในประเทศอังกฤษจะได้รับสิทธิโดยได้รับค่าจ้างเท่า

62 Elizabeth Hunting Wheeler. loc. cit.

63 Mi Mi Khaing. loc. cit.

64 Vasala Narain. loc. cit.

65 Takashi Koyama. loc. cit.

เทียบกับเพศชาย สามารถเรียกร้องสิทธิทางการศึกษา สิทธิในกา.ทำงานและการประกอบอาชีพ เป็นกฎหมายที่พรรคกรรมกรอังกฤษได้เสนอขึ้นมา กฎหมายฉบับนี้ทำให้ความแตกต่างในเรื่องเพศ เชื้อชาติและผิว น้อยลง ตามพระราชบัญญัติใหม่นี้จะให้สิทธิแก่สตรีลาป่วยได้ ๖ สัปดาห์โดย นายจ้างจ่ายค่าจ้างเต็มวันและให้กลับมาทำงานได้ตามเดิม ตามพระราชบัญญัติชื่อว่าพระราชบัญญัติ The Equal Pay Act และ Sex Discriminational Bill

ในสหรัฐอเมริกาสตรีในสมัยก่อนมีสิทธิทางกฎหมายน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการครอบครองหรือสิทธิในสังคม ในศตวรรษที่ ๑๙ สตรีอเมริกันที่มีอายุ ๑๙ ปีขึ้นไปไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงได้ ในปัจจุบันนี้สตรีอเมริกันมีสิทธิทางกฎหมายในการ ประกอบอาชีพ การศึกษา และการ เมือง เพราะสตรีได้เรียกร้องสิทธิเหล่านั้น ในปัจจุบันนี้สตรีมีสิทธิได้รับค่าจ้างเท่าเทียมชาย ในบรรดาสตรีอเมริกันทั้งหมดมีประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศ เป็นสตรีผิวที่ ร้อยละ ๕๐ ของสตรีทั้งหมด สตรีผิวดำไม่ได้สิทธิในการปกครองประเทศ สตรีผิวดำในอเมริกาถูกกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการทำงานและหางานทำยากมาก สิทธิสตรีในการศึกษา การประกอบอาชีพ ทาง การ เมืองของสตรีผิวดำในอเมริกาตามกฎหมายมีน้อยมาก ทำให้สตรีผิวดำร่วมกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันกับพลเมืองอื่น ๆ ในอเมริกา ไม่ยอมที่จะถูกกดขี่ให้มีสถานภาพทางกฎหมายในสังคมต่ำอีกต่อไป^{๖๘}

สมาคมและกลุ่มสตรีต่าง ๆ

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและสังคมทำให้สตรีได้เข้าร่วมกลุ่มกันต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของตนเองในสังคมมากขึ้น สตรีได้จัดตั้งสมาคมและกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นเพื่อทำกิจกรรมและมีวัตถุประสงค์ในการยกสถานภาพของสตรีให้สูงขึ้น และเป็น การ เพิ่มบทบาททางสังคมของตนเองให้มากขึ้น สตรีในประเทศ เอเชียได้ เข้าร่วมกันต่อสู้และจัดตั้งกลุ่มและสมาคมของตนเอง เป็นคนว่าสมาคมสตรีของญี่ปุ่นได้เข้าร่วมกันต่อสู้เพื่อให้ลดราคา

67 Rosalind Morris. "Britain Takes Another Step Towards Female Emancipation " Bangkok World Tuesday June 24, 1975.

^{๖๘} สมศรี ศรีวิไทย. แปล การกดขี่หญิงผิวดำในอเมริกา ใน ไทยไคเจสส์ ฉบับที่ ๕ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๘ หน้า ๔๓-๔๘.

สินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศมีราคาสูงกว่าที่ส่งออกไปขายต่างประเทศ ทำให้เจ้าของโรงงานผลิต
 สินค้าต้องจกราคาสูง สตรีญี่ปุ่น ๕๐๐ คนได้เข้าร่วมกันเดินขบวนในปี ๑๙๗๐ เพื่อเรียกร้องสิทธิ
 ของตน ปี ๑๙๖๐ สตรีญี่ปุ่นได้เข้าร่วมกันจัดตั้งขบวนการ Uman RiBu สมาชิกส่วนมาก
 เป็นสตรีที่ยังไม่สมรสอายุต่ำกว่า ๕๕ ปี กลุ่มสตรีญี่ปุ่นได้เผยแพร่ความรู้ในการคุมกำเนิด การ
 ทำแท้ง คัดค้านเพื่อคุ้มครองแรงงานของหญิง คัดค้านอัตราค่าจ้างแรงงานของหญิงที่ไม่เท่า
 เทียมกับชาย ร่วมกันจัดตั้งสถานเลี้ยงดูเด็กตอนกลางวันให้สตรีที่ทำงานนอกบ้าน นอกจากนี้
 สตรีญี่ปุ่นยังได้เข้าร่วมกันจัดตั้งสมาคมสตรีญี่ปุ่นอื่น ๆ อีก ซึ่งเริ่มตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑
 หลายสมาคม เช่น สมาคมสตรีใหม่ญี่ปุ่น เป็นสมาคมที่ริเริ่มขบวนการของสตรีญี่ปุ่น ต่อสู้เพื่อเรียก
 ร้องสิทธิทางสังคมของสตรีญี่ปุ่นในปี ๑๙๐๑ รัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคมสตรีญี่ปุ่น มี
 วัตถุประสงค์เพื่อช่วยสตรีญี่ปุ่นให้มีการศึกษาและการเรียนรู้ในการทำงานบ้าน ในปี ๑๙๓๐ จัด
 ตั้งสหภาพของสภาสตรีญี่ปุ่น ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ได้จัดตั้งสมาคมในการป้องกันชาติ
 ของสตรีญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยกิจกรรมในบ้านของสตรีญี่ปุ่นในปี ๑๙๔๕ ได้มีการจัดตั้งสภา
 สตรีแห่งชาติญี่ปุ่น มีการประชุมกันทุกปี จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องสิทธิและยก
 สถานภาพของสตรีญี่ปุ่นให้สูงขึ้น สตรีในชนบทญี่ปุ่นได้จัดตั้งสหพันธ์ร่วมมือทางเกษตรมีวัตถุประสงค์
 วัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาของสตรีที่ทำการเกษตรทั่วไปโดยเฉพาะ นอกจากนี้สตรีญี่ปุ่นยังจัดตั้งสมา
 คมต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมาย เช่น มีสันนิบาตสตรีญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้สตรีมีสิทธิในการ
 ออกเสียงที่เป็นสตรีญี่ปุ่นและส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น สหพันธ์แม่
 บ้านญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาแม่บ้านญี่ปุ่น สมาคมสตรีอุดมศึกษาญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ยกระดับการศึกษาของสตรีญี่ปุ่นและช่วยยกสถานภาพและบทบาทของสตรีญี่ปุ่นทางสังคมให้สูงขึ้น
 สันนิบาตคิงงานสตรีญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องการทำงานของสตรีญี่ปุ่น นอกจากนี้สตรีญี่ปุ่น
 ยังได้จัดตั้งกลุ่มสตรีขึ้นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสตรีญี่ปุ่นกับนานาชาติ^{๖๙}

ในเวียตนาม สตรีเวียตนามจัดตั้งสมาคมมารดาขึ้นเพื่อช่วยเหลือดูแลทารกที่

69 June H. Shaplen. "Womens' Lib In Asia ; -An Assessment" The Asia Magazine February 23, 1975. Volume 15, No 911. pp 3-8.

70 Takashi Koyama, loc.cit.

การ จัดตั้งโรงพยาบาลสำหรับทหารพิการ เพื่อรักษาพยาบาลทหารบาดเจ็บ สหพันธ์สตรีเวียดนาม ได้จัดตั้งโรงเลี้ยงเด็กอนาถาขึ้นเพื่อเลี้ยงดูลูกหลานของทหารพิการจากสงคราม^{๗๑}

สำหรับในอินโดจีน เอเชีย สตรีได้เข้าร่วมกันเรียกร้องต่อสู้ให้มีการ เปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีอินโดจีนตั้งแต่ในปี ๑๙๕๐ โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาโดยมีสตรีในชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือเป็นผู้นำโครงการจัดตั้งสมาคมสตรีชั้นสมาคมสตรีอินโดจีนที่จัดตั้งขึ้นในราวศตวรรษที่ ๕๐ จัดตั้งขึ้นเพื่อต่อสู้และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแบบศาสนาสุลิมที่ผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน^{๗๒}

สตรีในฮ่องกงก็ได้จัดตั้งสมาคมสตรีขึ้นเพื่อต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิงตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง สมาคมสตรีฮ่องกงจัดตั้งขึ้นในปี ๑๙๔๗ ร่วมกันทำกิจกรรมของสังคมที่สภาสตรีสามารถจะช่วยเหลือได้ มีสมาชิกประมาณ ๑๕๐ คน ได้เข้าร่วมกันประชุมเพื่อแก้ปัญหาทางสังคม สมาคมสตรีฮ่องกงจัดตั้งขึ้นโดยสตรีนักธุรกิจของ ฮ่องกงเมื่อปี ๑๙๗๓ เพื่อยกสถานภาพสตรีฮ่องกงในเรื่องกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและอาชีพ มีสมาชิกประมาณ ๕๐ คนได้ร่วมกันบริจาคเงินตั้งโรงเรียนสตรีและมอบทุนให้นักเรียนสตรีที่เรียนดี สมาคมสตรี NU KUEN มีสมาชิกประกอบไปด้วยสตรีที่อายุยังน้อยที่ทำงานในโรงงานจัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันต่อสู้เรียกร้องทางเศรษฐกิจ และอาชีพของสตรีในการทำงาน สันนิบาตสตรีนานาชาติฮ่องกง มีสมาชิกประมาณ ๕๐๐ คน จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการ กระตุ้นในเรื่องการศึกษาของสตรี ให้ความรู้ทางกฎหมายและอื่น ๆ สิทธิในการหย่าร้างตามกฎหมาย การเลี้ยงดูบุตรและสิทธิสตรีที่ไม่เท่าเทียมกับชายอื่น ๆ ร่วมงานกับสมาคมพยาบาลฮ่องกงเผยแพร่ความรู้ เพื่อลบล้างทัศนคติเก่า ๆ ที่กีดกันสถานภาพของสตรีให้ต่ำกว่าชายตามประเพณีจีน^{๗๓}

สตรีในอินเดียได้จัดตั้งสมาคมสตรีอินเดีย จัดตั้งสภาสตรีอินเดีย เพื่อความเข้าใจและช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสตรีที่อยู่ในวรรณะต่าง ๆ สมาคมยุวคริสตสตรีอินเดีย สหพันธ์สตรีอุดมศึกษาและยังมีสมาคมสตรีอินเดียอื่น ๆ อีกมากมาย วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของสมาคมสตรีอิน-

^{๗๑} ทวี เกตุวันดี. เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๖๘.

^{๗๒} Cora Vree de-De Stuers. loc.cit.

^{๗๓} June H. Shaplen. loc.cit.

เคียมักขณะคล้ายกันกล่าวคือเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะเพื่อปกป้องและยก
 สถานภาพสตรีอินเดียให้สูงขึ้น จัดตั้งที่อยู่อาศัยของสตรีที่หม้ายและสตรีที่ยากจน ต่อสู้เพื่ออิสระ
 ภาพของชาติอินเดีย เขารวมมือกับช่วยเหลือชุมชนในเขตชนบทและเมืองในโครงการพัฒนา
 ๕ ปี ทำงานในกิจการ ของสมาคมวางแผนครอบครัวในเรื่องการคุมกำเนิด ช่วยเหลือสตรีที่มี
 รายได้ต่ำในเขตเมือง ช่วยเหลือเด็กกำพร้าในชนบทอินเดีย^{๗๔}

สมาคมสตรีอิสราเอลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมโดยจัดตั้งเป็นสมาคมสตรีที่มีสมา
 จิกมากกว่า ๕๕๐,๐๐๐ คน เขาร่วมกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับมารดาและเด็ก จัดตั้งสถานเลี้ยงดู
 เด็กให้การศึกษาแก่เด็กหญิงในเรื่องการเกษตร จัดสถาบันสวัสดิการเด็ก ตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ ตั้ง
 ศูนย์การศึกษาสำหรับวัยรุ่น จัดศูนย์บริการทางสังคมและการแพทย์ ต่อสู้เพื่อยกสถานภาพและ
 สิทธิสตรีให้สูงขึ้น เขาร่วมช่วยเหลือนักการทำสงครามสู้รบโดยเข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาชิกอาสา
 สมัยจัดบริการต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการสู้รบ สมาคมมารดาอิสราเอลมีสมาชิกมากกว่า
 ๓๕๐,๐๐๐ คน จัดบริการและรับบริการสมาชิกต่าง ๆ สภาสตรีแห่งชาติอิสราเอลให้บริการครอบ
 ครว้ของพวกอพยพมาจากยุโรป จากตะวันออกกลาง สมาคมสตรีอิสราเอลทางการศาสนาได้พยายาม
 สร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างคนที่นับถือศาสนาต่างกันไป^{๗๕}

สมาคมสตรีอิหร่านจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ๑๙๑๘ เพื่อยกสถานภาพสตรีให้สูงขึ้น ในปี ๑๙๒๑
 ได้จัดตั้งสมาคมสตรีขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมชาย ในปี ๑๙๓๕ ศูนย์
 สตรีอิหร่านจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือการศึกษาแก่สตรีวัยรุ่น ในปี ๑๙๔๒ กลุ่มสตรีอิหร่านจัดตั้งขึ้น
 เพื่อยกสถานภาพสตรีในทางการ เมืองและ เรียกร้องสิทธิทางการ เมือง ในปี ๑๙๔๓ สตรีอิหร่าน
 จัดตั้งสมาคมขึ้นมากกว่า ๒๕ สมาคม เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำงานทางด้านการศึกษา สังคม
 การ เมืองและอื่น ๆ บางสมาคมให้ความสนใจในเรื่องสิทธิสตรีทางกฎหมายโดยเฉพาะ และได
 รับการสนับสนุนจากประชาชนส่วนมากด้วย ที่ให้ความสนับสนุนแก่กิจกรรมสมาคมสตรีอิหร่าน
 สมาคมสตรีอิหร่านได้จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในทางศาสนาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง

⁷⁴Vasala Narain. loc. cit.

⁷⁵Zena Herman. "Israel" Women in The Modern World. Op. cit.,

ผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ นอกจากนี้สมาคมสตรีอิหร่านยังได้จัดตั้งสมาคมและให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่สตรีนานาชาติด้วย^{๗๖}

ในอัฟริกา สตรีอัฟริกาได้เข้าร่วมกันพัฒนาประเทศโดยเข้าร่วมกลุ่มกันจัดตั้งสมาคมสตรีขึ้นในปี ๑๙๒๓ สมาคมสตรีในจีเรียตะวันออกได้รวมกันเดินขบวนต่อต้านในเรื่องการเก็บภาษีสตรีที่ไม่เป็นธรรม สมาคมสตรีมารดาคริสเตียนในไนจีเรียเหนือได้จัดทำกิจกรรมและอาสาสมัครทำงานสังคมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีสมาคมสตรีผู้บำเพ็ญประโยชน์ สภากาชาด สตรีอัฟริกันมุสลิมได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในแถบไนจีเรียใต้ นอกจากนี้ยังมีสมาคมต่าง ๆ ในประเทศในทวีปอัฟริกาอื่น ๆ เช่น สมาคมหรือสโมสรสตรีในชนบท ร่วมมือกับหน่วยราชการทำกิจกรรมต่าง ๆ สมาคมช่วยเหลือและร่วมมือกันทำกิจการต่าง ๆ ของสตรีในเรื่องต่าง ๆ สมาคมสตรีทางการค้า สมาคมสตรีระหว่างชาติ สภาสตรีแห่งชาติ เป็นสมาคมที่เป็นศูนย์กลางสมาคมและสมาชิกร่างต่าง ๆ ในอุกันดา สมาคมสตรีชนบทได้ทำการปรับปรุงชุมชนให้ชาวศึกษาแก่ผู้ไม่รู้หนังสือ สมาคมสตรีทางการค้ามีส่วนทำธุรกิจทางการค้า ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและทำกิจกรรมสังคม วางแผนการทางเศรษฐกิจช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อนทำงานของโรงพยาบาล สันติภาพสตรีโลก ที่จัดตั้งขึ้นในปี ๑๙๓๖ ได้เรียกร้องสิทธิของสตรีในการบริหารราชการในตำแหน่งผู้ว่าราชการ สโมสรสตรีก้าวหน้าในลาโกสตั้งขึ้นเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วมีสมาชิกที่เป็นสตรีที่จบชั้นมัธยมศึกษาได้เข้าร่วมกันทำงานให้บริการแก่ชุมชน ยกฐานะทางเศรษฐกิจและมอบทุนการศึกษา สโมสรสตรีกาคุนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีโอบาคาน และสมาคมสตรีมุสลิมโอบาคานจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงงานในบ้านและภายในครอบครัว จัดสถานพยาบาลในตอนกลางวันจัดโรงเรียนมัธยมสตรีมุสลิมในโอบาคาน สภาสตรีแห่งชาติไนจีเรียเป็นศูนย์กลางของสมาคมสตรีมากกว่า ๕๐๐ สมาคม นอกจากนี้ยังมีสมาคมสตรีนานาชาติ สมาคมยูเครนีสตรี สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์มีสมาชิกมากกว่า ๑๓ ประเทศมีจำนวนสมาชิก ๕๐,๐๐๐ คน สโมสรสหภาพมารดาอุกันดามีสมาชิกมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คน องค์การสมาคมสตรีอุกันดามีสมาชิกมากกว่า ๘๐,๐๐๐ คน สมาคมสตรีในแซมเบียมีสมาชิกมากกว่า ๕๐,๐๐๐ คน นับว่าสตรีอัฟ-

⁷⁶Latifeh Yarshater. "Iran". Women In The Modern World. Op.cit.

ริกันเป็นจำนวนมากเข้าร่วมจัดตั้งเป็นสมาคมสตรีขึ้น^{๗๖}

สตรีในประเทศแถบอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ได้พยายามเข้าไปมีบทบาทโดยจัดตั้งกลุ่มสมาคมสตรีต่าง ๆ ในประเทศลาตินอเมริกา เช่น ในอาร์เจนตินา มีกลุ่มสมาคมสตรีธุรกิจและอาชีพ สมาคมสตรีอาร์เจนตินา สมาคมสตรีคริสตอวาร์เจนตินา ศูนย์วัฒนธรรมสตรี สภาสตรีแห่งชาติ สภาสตรียิวอาร์เจนตินา สโมสรสตรีอาร์เจนตินา สหภาพสตรีอุดมศึกษา สันนิบาติแม่บ้าน ในเม็กซิโกมีสโมสรสตรีเม็กซิกัน สโมสรสตรีนานาชาติ สมาคมสตรีอุดมศึกษาเม็กซิกัน ในโคลอมเบียมีสหภาพสตรีพลเรือน จัดการศึกษาสำหรับพลเมืองในโบลิเวีย สถาบันสตรีแห่งชาติมีสมาคมสตรีเป็นสมาชิกถึง ๒๓ สมาคม^{๗๗} ในสหรัฐอเมริกาในปี ๑๙๗๑ สตรีอเมริกันเป็นจำนวนมากได้เข้าร่วมกันชุมนุมกันที่วอชิงตัน นิวยอร์ก ซานฟรานซิสโกและโอคแลนด์เพื่อทำการประท้วงและคัดค้านต่อต้านการกดขี่และการเลือกปฏิบัติต่อหญิงในสังคมอเมริกัน ในปีเดียวกันนี้สตรีอเมริกันจำนวนมากได้ทำการชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิงในสังคมอเมริกัน ในเมืองใหญ่หลายเมือง ในนิวยอร์กมีสตรีมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คนรวมควยหญิงอาชีพอเมริกันเป็นจำนวนมากได้เดินขบวนที่ถนนหมายเลข ๕ ประท้วงการเลือกปฏิบัติในเรื่องผิวและเพศ เรียกร้องสิทธิเสมอภาคทางการเมืองและสิทธิเสมอภาคในการทำงานและได้มีสตรีอเมริกันจำนวน ๗๐๐ คนเดินขบวนประท้วงนโยบายของรัฐบาลและต่อต้านนโยบายการทำสงครามของรัฐบาลอเมริกัน^{๗๘} สตรีในอเมริกาเป็นแบบอย่างของกลุ่มและสมาคมสตรีต่าง ๆ ในการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง การอาชีพ การศึกษา ให้เท่าเทียมกับเพศชายอย่างเห็นได้เด่นชัดที่สุด ในปัจจุบันนี้ผลจากการรวมกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิของสตรีอเมริกันทำให้สตรีมีสถานภาพทางกฎหมายและสถานภาพอื่น ๆ ในสังคมสูงขึ้นแทนที่จะเป็นผู้มีสถานภาพต่ำเป็นพลเมืองชั้นสองของอเมริกันดังเช่นที่เคยเป็นมาในสมัยก่อน

^{๗๗} "United Nations". The Status And Role Of Women In East Africa: (New York., 1967.) pp.52-61.

^{๗๘} Rosa Signorellide Merit. "Spanish American". Women In The Modern World. Op.cit., pp 207-208.

^{๗๙} หญิง เรื่องเดิม. หน้า ๗๐-๗๕.

ในยุโรปสมาคมสตรีในเยอรมันเป็นสมาคมสตรีที่ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น สหภาพสตรีคาทอลิกเยอรมันซึ่งมีวัตถุประสงค์คล้ายกับสมาคมสตรีในฝรั่งเศสมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การศึกษาแก่สมาชิกสตรีทางการเมือง เพื่อฝึกหัดให้สมาชิกสมาคมทุกคนเตรียมพร้อมเข้า เป็นผู้นำทางการเมืองและให้มีความรับผิดชอบทางการเมือง สมาคมนี้อย่างได้ดำเนินการในทาง คำนึงถึงผู้พิการออกกฎหมายโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิสตรีในครอบครัว สวัสดิภาพของมารดา และเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ ในการให้การบริการทางบ้านสังคม สมาคมมีสมาชิกจำนวน ๕๕๐,๐๐๐ คน ส่วนมากเป็นสตรีที่สูงอายุระหว่าง ๔๕-๖๐ ปี นอกจากนี้ยังมีสหภาพสตรีโบรคเคสแอนด์เยอรมันมีวัตถุประสงค์เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา สันนิบาติแม่บ้านเยอรมันมีสมาชิกมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน มีบทบาทในการเสนอความคิดและโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะต้องให้ความสนใจ เพราะสันนิบาติแม่บ้านเยอรมันมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ ในฐานะเป็นผู้บริโภค จัดทำ ความเห็นเสนอขอคิดการสำรวจวิจัยความเห็นในเรื่องเศรษฐกิจประเทศของสตรีทั่วไป เป็น ศูนย์กลางแจ้งข่าวสารสตรีทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ^{๘๐}

ในวันสตรีสากลระหว่างประเทศ ผู้แทนจาก ๑๓๘ ประเทศจำนวนมากกว่า ๖,๐๐๐ คนได้เข้าร่วมในการ ประชุมปีสตรีสากลระหว่างประเทศที่เม็กซิโกซิตี เมืองหลวงของประเทศ เม็กซิโกซิตี ซึ่งสหประชาชาติเป็นผู้ให้การสนับสนุน ประธานาธิบดีหญิงแห่งอาร์เจนตินา นายกรัฐมนตรีหญิงของอินเดีย นายกรัฐมนตรีหญิงแห่งศรีลังกา สหภาพสตรีหมายเลขหนึ่งของอียิปต์ ภรรยาประธานาธิบดีฟิลิปปินส์จะเข้าร่วมในการประชุมตลอด ๑๓ วัน ซึ่งเปิดประชุมในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๑๔ ที่ประชุมมีจุดมุ่งหมายในการ ประชุมเพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิของสตรีที่เสียไปและ ให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับเพศชายทั่วโลกภายในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ผู้แทนทั้งหลายจะได้อภิปราย กันในเรื่องบทบาทใหม่ของผู้สตรีในสังคม ปัญหาที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้นพร้อมกับการ เปลี่ยนแปลง มีการอภิปรายกันในเรื่องแนวโน้มของกรุงเปลี่ยนแปลงในกาว่าต่อสู้เพื่อเรียกร้อง สิทธิในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศที่กำลังพัฒนา^{๘๑}

⁸⁰ Maurice Duverger. The Political Role Of Women. (Paris; Unesco, 1955.) pp. 119-120.

⁸¹ ปางกอกเว็ลด์ ฉบับวันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๔ หน้า ๑๕.

ทัศนคติของสถานภาพและบทบาทของสตรี

ปัจจุบันนี้สังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไป สตรีที่มีความต้องการเปลี่ยนแปลง
 ในสถานภาพและบทบาทของตนเองไปด้วย สตรีที่มีความคาดหวังในบทบาทของตนเองว่าตนเอง
 ต้องเปลี่ยนแปลงในสถานภาพและบทบาทของตนเอง เอช.เอช.เฮคเตอร์ ให้ความคิดเห็นไว้
 ในบทความเรื่อง "สตรีในฐานะ เป็นชนกลุ่มน้อย" ว่าตามปกติแล้วสตรีส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกใน
 เรื่องความสำนึกเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ Sex Conscious ทั้งนี้เพราะ
 สตรีจะถูกปฏิบัติแตกต่างไปจากเพศชายในสังคม สตรีส่วนมากจึงพยายามแยกตัวโดยการ แยก
 ออกในรูปการตั้งกลุ่มสตรีและจัดตั้งขบวนการสตรีต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการต่อสู้ต่อต้าน เพื่อให้ได้
 มาซึ่งสิทธิเท่าเทียมกับเพศชาย นอกจากนี้สตรียังเข้าร่วมในสมาคมหรือกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแยกตัว
 ออกจากสังคม การแยกตัวออกจากสังคมของสตรีในรูปการตั้งกลุ่มของตนเองหรือขบวนการนี้
 เป็นเพราะว่าสตรีมีความสำนึกในเรื่องความแตกต่างระหว่างสถานภาพและบทบาททาง เพศ เป็น
 หลักสำคัญ]

พี.เอ็ม.ซีโมน กล่าวว่สตรีจะมีความสนใจในเรื่องความมีเสน่ห์ ความสามารถถึง
 คุณใจคน บุคคลิกภาพของตนเอง ในเรื่องบ้านครอบครัวและเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว
 รอบตัว ของตัวเอง ในขณะที่ผู้ชายสนใจในเรื่องสุขอนามัยในร่างกาย ความปลอดภัย เงินและ
 เรื่องเพศมากกว่า สตรีมีความรู้สึกคาดหวังว่าตนเองทำงานซ้ำซาก ได้การนำของผู้ชาย
 ถูกกีดกันในเรื่องค่าจ้าง การเลื่อนขั้น และความรับผิดชอบยกเว้นแต่ในงานอาชีพครู พยาบาล
 อาชีพบริการ เท่านั้นที่สตรีผู้ประกอบอาชีพนี้จะไม่ที่ทัศนคติดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้สตรีมีความ
 เห็นว่าถูกผู้ชายกีดกัน ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศถึงร้อยละ ๖๐ สตรีก็
 สามารถทำงานสำคัญของสังคมได้เท่าที่ควร โอกาสในการศึกษาก็ไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย กิจกรรม
 สตรีถูกจำกัดในฐานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ถูกวิครอนสิทธิในการประกอบอาชีพ ต้องถือภูมิลำเนา
 ตามสามี ต้องทำตามความคาดหวังของสังคมโดยต้องเชื่อฟังสามีในฐานะเป็นมารดาจะต้องเลี้ยง
 ดูบุตร สตรีจะถูกกีดกันถ้าตั้งครรภ์ และมีบุตรนอกกฎหมาย

81 Helen Mayer Hacker. "Women As A Minority Group" Social Forces Vol. So. October, 1951. P. 60.....

82 P.M, Semonds. "Changes In Sex Differences In Problems And Interests Of Adolescents With Increasing Age" Journal Of Genetic Psychology. (Vol 50, 1975.) pp.83-89.

เครท เลวิน^{๘๔} กล่าวว่า ประเพณีทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องสถานภาพและบทบาทระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เช่น ในเรื่องเครื่องแต่งกาย กิริยาท่าทาง กิจกรรม ดังจะเห็นได้ชัดเจนในครอบครัว สังคมเมืองสมัยใหม่ เด็กหญิงและเด็กชายจะต้องเรียนหนังสือด้วยกันมีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศน้อยมากจนกระทั่งวัยรุ่น ซึ่งความคิดเห็นในเรื่องอิทธิพลของวัฒนธรรมทำให้มีความแตกต่างระหว่างชายและหญิงนี้ รัส เบเนดิก^{๘๕} ก็มีความเห็นว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมทำให้เพศหญิงและชายมีความแตกต่างกัน

สตรีในฐานะที่เป็นผู้นำของสตรีในกลุ่มสังคมต่าง ๆ มีความคาดหวังว่าบทบาทและสถานภาพของตนเองว่า สตรีควรจะมีบทบาททางสังคมเท่าเทียมกับเพศชาย สตรีหมายเลขหนึ่งของฟิลิปปินส์กล่าวในที่ประชุมวันสตรีสากลในเม็กซิโกคือว่า ตนเองมีความคาดหวังและมีความเชื่อมั่นว่าผู้ชายและผู้หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าจะมีบทบาทแตกต่างกัน มีความจำเป็นจะต้องร่วมมือกันในเรื่องบทบาทของหญิงและชาย ถ้าทำได้ก็จะช่วยทำให้สถานการณ์ในโลกดีขึ้น^{๘๖} ส่วนเลขาธิการสตรีในการประชุมสตรีสากลในปีเดียวกันนี้ก็มีความคาดหวังว่าสตรีในฐานะที่เป็นพลเมืองของแต่ละประเทศประมาณร้อยละ ๕๑ ของประชากรของโลกจะต้องได้รับการส่งเสริมสิทธิและสถานภาพให้สูงขึ้น มิฉะนั้นประเทศเหล่านั้นจะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศเท่าที่ควรจะเป็น สตรีมีความสำคัญในการแก้ปัญหาในทางทหาร เศรษฐกิจและสังคมระหว่างชาติ สุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งของอิสราเอลมีความเห็นว่า บทบาทของสตรีในปัจจุบันนี้ควรต้องเป็นงานที่ต้องต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระ เสรีภาพของผู้หญิงเอง สตรียังขาดความรู้ในทางเศรษฐกิจ จึงทำให้สถานภาพสตรียังต่ำกว่าผู้ชาย สุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งของอียิปต์มีความคาดหวังในบทบาทและในสถานภาพของสตรีทั่วไปว่าสตรีควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทาง

⁸⁴ Kurt Lewin. Resolving Social Conflicts: Selected Papers On Group Dynamics. (New York, Harper., 1948.) p.181.

⁸⁵ Ruth Benedict. "Continuities and Discontinuities In Culture Conditioning." Psychiatry. 1938. pp.161-167.

^{๘๖} บางกอกเว็ลด์ ฉบับวันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๘. หน้า ๕

^{๘๕} บางกอกโพสต์ วันจันทร์ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๘. หน้า ๔

เศรษฐกิจ ควรมีบทบาททางการเมืองในการนำสันติภาพมาสู่ประเทศที่กำลังประสบความยากลำบาก เพราะการสู้รบทำสงครามในแต่ละประเทศของตน อุปสรรคสำคัญในการที่สตรีมีบทบาททางการเมืองน้อยก็คือ วัฒนธรรมในแต่ละประเทศ เป็นอุปสรรคสำคัญที่สตรีจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองไม่เต็มที่เท่าที่ควร ^{๔๘}

ในการศึกษาเด็กนักเรียนในชั้น ๕ ในโรงเรียน ๕ โรงเรียนที่นิวยอร์ค โดยการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนหญิง ๓๒ คน นักเรียนชาย ๕๐ คน ผลการศึกษาปรากฏว่าเด็กหญิง ๓๒ คนในจำนวนนี้มีเพียง ๑ คนเท่านั้นที่มีความต้องการจะเป็นแม่บ้าน ส่วนนักเรียนหญิงอีก ๓๒ คนมีความคาดหวังต้องการทำงานหลังจากแต่งงานแล้วและมีลูกถ้าหากมีโอกาสแต่งงาน เด็กนักเรียนชาย ๕๐ คนมีความเห็นและมีทัศนคติว่าผู้ชายก็ควรปฏิบัติตามประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมาเช่นเดียวกัน เด็กชายมีทัศนคติชอบบทบาทและสถานภาพของเด็กหญิงว่า ควรจะให้เด็กหญิงมีสถานภาพและบทบาทตามประเพณีที่เคยปฏิบัติมาเช่นเดียวกับผู้ชาย เด็กหญิงที่เป็นตัวอย่างไม่ต้องการประกอบอาชีพนางพยาบาลเมื่อโตขึ้น ในการตอบคำถามเกี่ยวกับความต้องการจะประกอบอาชีพอะไรเมื่อโตขึ้น เด็กนักเรียนหญิงมีความเห็นว่า ขบวนการต่อสู้ที่สตรีควรจะทำคือต่อสู้ความเป็นไปในทางที่สตรีมีความต้องการรับผิดชอบในการเงินของครอบครัวเพิ่มขึ้น เป็นขบวนการที่สตรีต้องการต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับเพศชาย เพราะสตรีไม่สามารถหางานทำได้ดีเท่ากับผู้ชายทั้งที่สตรีมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย และสามารถเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือทำงานในหน้าที่ที่ผู้ชายทำได้ รวมทั้งสามารถเป็นประธานาธิบดีได้ด้วย สตรีสามารถทำงานทุกอย่างได้เท่าเทียมกับเพศชายในงานที่ผู้ชายทำได้ทุกอย่าง ^{๔๙}

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองนั้น นักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาได้ศึกษาอยู่ตลอดเวลา: เขาได้พยายามศึกษาวัฒนธรรมและโครงสร้างของมนุษยชนความไม่เท่าเทียมกันในแนวความคิดทางวัฒนธรรมที่พยายามกดขี่สตรีให้มียุทธิน้อยกว่าผู้ชาย ความพยายามเข้าใจข้อขัดแย้งดังกล่าว ได้กระตุ้นให้มีผู้วางแนวความคิดและสร้างมโนภาพใหม่ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสตรีมากขึ้น สาขาสังคมวิทยาและมา-

^{๔๘} บางกอกเวิลด์ วันจันทร์ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๘. หน้า ๓.
^{๔๙} บางกอกเวิลด์ วันจันทร์ที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๘. หน้า ๗

มนุษยวิทยา วิทยาการศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรี เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักว่าเป็นสิ่งสำคัญ
แก่วิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เท่าที่เป็นมาในประวัติศาสตร์ สตรีพยายาม
ต่อสู้เพื่อให้ได้สิทธิเท่าเทียมกับเพศชายหรือให้ได้มากกว่า ประเด็นที่น่าสนใจมีอยู่ว่าเพศชาย
และหญิงมีความไม่เท่าเทียมกันจริงหรือไม่ หากไม่สตรีในสังคมต่าง ๆ จึงยอมรับบทบาทและ
สถานภาพต่าง ๆ ที่ต่ำกว่าเพศชาย ในกรณีและโอกาสอย่างไร เพศชายจึงจะมีอำนาจ
สตรีใช้วิธีการอะไรที่จะช่วยสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสังคมภายในครอบครัวและสังคมภายนอก
ครอบครัวในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ วัฒนธรรมและความเชื่อเก่า ๆ ในเรื่องการใช้สิทธิและหน้าที่
ที่แก่สตรีที่น้อยกว่าเพศชายจึงเป็นปัญหาที่ยังต้องขบคิดกันมากอยู่ ทฤษฎีและแนวความคิดทั้งทาง
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในอดีตเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของชายที่ถูกระบุว่าสูงกว่า
สตรีจึงน่าจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย.